

مشخصات کتاب:

نام کتاب : تصویری از اصلاح اداره و مبارزه با فساد اداری

در قوه قضائیه

چاپ دوم : با اضافات و تکمیلات لازم

ناشر : ستره محکمه ج.ا.ا

کمیته تدوین و تألیف :

- دوکتور عبدالملک کاموی آمر عمومی اداری قوه قضائیه

- محمد صدیق ژوبل مدیر مسئول جریده میزان .

کمپوز و دیزاین : وحیدالله اسدیار

تیراژ : ۳۰۰۰ نسخه .

محل چاپ : مطبعه صدیقی

سال چاپ : میزان ۱۳۸۹ هـ ش .

دراین رساله :

صفحه (۳)	سخنی درباره این اثر
صفحه (۶)	مقدمه

قسمت اول

تدابیر در جهت اصلاح اداره

فصل اول

پلان استراتژی ستره محکمه و تطبیق آن

صفحه (۱۱)	پس منظر
صفحه (۱۳)	بخش اول : محور های استراتژی
صفحه (۲۸)	بخش دوم : جلوگیری از تورم تشکیلاتی
صفحه (۲۹)	بخش سوم :: ساده سازی اجراءات طویل و پیچیده
صفحه (۳۱)	بخش چهارم : ریفورم و اصلاحات

فصل دوم

ارکان مهم و اولیه اصلاح اداره

صفحه (۳۵)	بخش اول : جلوگیری از حاکمیت روابط بر ضوابط
صفحه (۳۶)	بخش دوم : توجه به مسایل کادری
صفحه (۳۹)	بخش سوم : تمرکز صلاحیت ها در مرکز
صفحه (۴۰)	بخش چهارم : رعایت سلسله مراتب
صفحه (۴۱)	بخش پنجم : برخورد سالم با مراجعین
صفحه (۴۳)	بخش ششم : توجه به ضوابط حاضری
صفحه (۴۴)	بخش هفتم : ارزش به وقت

فصل سوم

ساده سازی اجراءات

- الف : تنفيذ طرز العمل سیستم اداری محاکم (صفحه ٤٦)
- ب : ساده سازی اجراءات قضایی (صفحه ٤٨)
- ج : ایجاد سرعت عمل در اجراءات (صفحه ٥٢)
- د : تعديل در قوانین و انفاذ مقررات ولوایح (صفحه ٥٦)

فصل چهارم

ارتقای ظرفیت مسلکی

- الف : برنامه ستاژ قضایی (صفحه ٦٠)
- ب : برنامه های اختصاصی مسلکی (صفحه ٦٤)
- ج : ستاژ محررین (صفحه ٦٥)
- د : تبادل تجارب قضایی (صفحه ٦٨)
- ١- صدور تصاویر و متحد المالها (صفحه ٦٨)
- ٢- تدویر سیمینار های قضایی (صفحه ٩٦)
- ٣- تدوین رهنمای قضات (صفحه ٧٠)
- ٤- سفر ها به منظور تبادل تجارب (صفحه ٧٢)
- ٥- سلوک قضایی (صفحه ٨٢)

ب

قسمت دوم

مبارزه با فساد اداری

فصل اول

برخی از عوامل عمده فساد اداری و تحلیل آن

- الف : تطبیق ستراتیژی اصلاح اداره و مبارزه با فساد (صفحه ٨٦)
- ب : تحلیل عوامل داخلی (صفحه ٨٧)
- ج : تحلیل عوامل بیرونی (صفحه ٩٢)

فصل دوم

اداره کنترل و مراقبت قضایی

قسمت اول

- الف : هدف و پیشینه تاسیس (صفحه ٩٥)
- ب : ساختار و توسعه تشکیلاتی (صفحه ٩٧)
- ج : مقررہ فعالیت (صفحه ٩٩)
- د : روابط با سایر نهاد های ممد قضایی (صفحه ١٠٢)

ج

هـ: برنامه های آینده

صفحه (۱۰۴)

قسمت دوم

فعالیت‌های کشفی و تحقیقاتی

الف : طرز العمل گرفتاری

صفحه (۱۰۷)

ب : مراحل کشفی و تحقیقاتی

صفحه (۱۱۰)

ج : مراحل محاکماتی

صفحه (۱۱۳)

۱- مراحل محاکماتی قضات

صفحه (۱۱۳)

۲- مراحل محاکماتی منسوبین اداری و...

صفحه (۱۱۴)

د : انواع جزاهای محکومیت

صفحه (۱۱۵)

هـ: تاثیر فرامین عفو درخفت مجازات

صفحه (۱۱۷)

و : تدابیر احتیاطی بعد از محکومیت قاضی

صفحه (۱۱۹)

قسمت سوم

نیازمندی های مبرم این اداره

نیازمندی های مبرم این اداره

صفحه (۱۲۰)

فصل سوم

بررسی تخلفات قضایی و تادیب قضات

الف : فعالیت‌های ریاست تفتیش در بررسی

صفحه (۱۲۳)

تخلفات قضایی

ب : تصاویر و تصامیم شورای عالی

صفحه (۱۲۴)

دراعمال جزاو مویدات تادیبی بر متخلفین

ج : تصویب مقررہ رسیده گی به تخلفات قضات

صفحه (۱۲۶)

پوهاند عبدالسلام «عظيمي» قاضي القضاة ورئيس ستره محكمه
جمهوري اسلامي افغانستان

جلالتمآب حامد «كرزي»
رئيس جمهوري اسلامي افغانستان

سخنی در باره این اثر

قضا به حیث امانت الهی رسالت و وجوبه خطیری را متوجه متولیان امور نموده و از آنها می طلبد تا عدالت را که یک موهبه خداوندی است به بهترین وجه تامین کنند و در احقاق حقوق به هدف کسب رضائیت او تعالی و بنده گانش بکوشند.

قضا با توجه به اینکه انبیا علیهم السلام، پیغمبر بزرگ اسلام صلی الله علیه وسلم و خلفای راشدین (رض) به آن مداومت میکردند از مقام شامخی برخوردار بوده و امروز نیز کسانی که به این امر اشتغال دارند مکلفند این رسالت را در پرتو احکام شریعت و قانون عادلانه و منصفانه به پیش ببرند.

تطبیق قانون و تامین عدالت قبل از همه مستلزم ایجاد یک اداره متعهد و صادق است که یقیناً بدون چنین اداره ای دسترسی به عدالت غیر محتمل به نظر میرسد.

ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان طی سه سال گذشته با درک از مکلفیتهای سترگ قضایی، اقدامات جدی را بخاطر اصلاح اداره و مبارزه با انواع فساد اداری اتخاذ و تاحد توان عملی نمود تا در نتیجه یک دستگاه قضایی مفید و خدمتگزار

مردم به میان آید و به داد خواهی مردم در چوکات شریعت و قانون پردازد.

بکارگیری میکانیزم های عملی بخاطر ایجاد یک اداره سالم و ارتقای ظرفیت و فعالیت آن همزمان به کادرهای متعهد، متخصص و وفادار ضرورت داشت که تربیه و آموزش انان در دستور کار قرار گرفت و در این بخش فعالیت قابل حسابی انجام یافت و امکانات زیادی صرف پیشبرد برنامه های آموزشی، سلوکی و مسلکی انان گشت که نتایج مطلوبی رادر قبال داشت. به همین ترتیب فعالیت های حمایتی دیگری نیز در راستای حل مشکلات مادی قضات، حل معضلات و نیازمندیهای تجهیزاتی، ترانسپورتی، امنیتی و اکمالاتی که در حفظ پرستیژ و وقار قوه قضائیه نقش به سزایی داشت و در مقایسه با گذشته بی نظیر و غیر قابل مقایسه میباشد صورت گرفت که تفصیل آن درین رساله قابل ملاحظه است.

اما اذعان باید کرد که کارهای جدی و چشمگیری هنوز هم فرا راه قرار دارد که با توصل به امکانات مادی و نیروی کادری انشاالله انجام خواهد شد. من با اغتنام فرصت از سهمگیری قضات و منسوبین اداری قوه قضائیه که با کمال تعهد، تخصص و صداقت وظایف شانرا ایفا نموده و در پروسه اصلاح اداره و مبارزه با فساد اداری همکاری کرده و بخاطر حفظ پرستیژ و وقار

قوه قضائیه از هیچگونه اهتمامی دریغ نورزیده اند امتنان و تشکر میکنم .

امید وارم این اثر به مثابه مشتم نمونه خروار بیانگر پالیسی و اقدامات بعمل آمده قوه قضائیه در قبال اصلاح اداره و مبارزه با فساد اداری بوده باشد .

پوهاند عبدالسلام عظیمی

قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه

مقدمه :

ساختار ضعیف دولتی و موازی به آن موجودیت فساد اداری در مقاطع مختلف تاریخی از جمله معضلاتی بوده اند که توانمندی و ظرفیت کاری نظام های حاکمه افغانستان را آسیب پذیر کرده اند.

نظری برگزیده نشان میدهد که ساختار دولتهای افغانستان با ارکان متشکله آنها نهایت ابتدایی بوده که در این امر تاثیرات نظام های جهانی که به دلیل وقوع دو جنگ جهانی از استحکام و ثبات لازم بهره مند نبوده اند ، موثر است اما با انکشاف و پیشرفت ، تغییرات قابل ملاحظه یی در ساختار دولتها به میان آمد که متأسفانه افغانستان بارشد بطنی ناشی از اقتصاد ضعیف و نابه سامان نتوانست این انکشافات را عملاً وارد نظام دولتداری نماید و ما شاهد هستیم که نظام در مبارزه با فساد اداری آسیب پذیر و ناتوان بوده است . فساد اداری با پیشینه تاریخی آن در بی ثباتی و حتی اضمحلال نظام ها نقش به سزایی داشته و مبارزات کم و بیشی که از جانب دولتهای حاکم در افغانستان

در قلع و قمع این پدیده صورت گرفته مکفی و ثمر بخش نبوده و تا امروز از این ناحیه مشکلات جدی فرا راه دولت قرار دارد. افغانستان در سه دهه گذشته به علت بحران های جدی سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی بازهم در راه ایجاد یک نظام توانمند و عاری از انواع مختلف فساد در برابر انبوهی از مشکلات و موانع قرار گرفته است.

دولت در چند سال گذشته با طرح و تدوین ستراتیژی های جامع و عملی تدابیر و اقدامات موثری را در راستای اصلاح اداره و مبارزه با فساد اداری برداشته وقوه قضائیه جمهوری اسلامی افغانستان نیز در مطابقت به ستراتیژی انکشاف ملی افغانستان، ستراتیژی پنج ساله خویش را ترتیب و متکی به آن پروسه اصلاح ساختار و کیفیت کاری قوه قضائیه و مبارزه با فساد اداری را به پیش برده است.

ساختار قوه قضائیه با انفاذ آخرین قانون تشکیل و صلاحیت محاکم مطابق به نیازمندیهای عینی محاکم تنظیم گردیده و در روند اجراءات قضایی از لحاظ کمی و کیفی تغییرات قابل ملاحظه یی رونما گردیده است.

رسیده گی بر صدها استهدای متراکم در شورای عالی ستره محکمه، حل هزار ها دوسیه متراکم در سطح دیوانهای جزایی

ستره محکمه، اصدار هدايات قاطع به محاکم بخاطر سرعت عمل در اجراءات و کوتاه سازی مراحل رسیده گی قضایا، ایجاد زونهای قضایی بخاطر رهنمایی و مراقبت بهتر از فعالیتهای محاکم ولایات، ارزیابی کادر های قضایی و تحقق معیار های تعهد، تحصیل و تخصص در جابجایی آنان، جذب مجدد کادرهای قضایی که به نحوی از قضا به دور مانده بودند، اقدامات فعال مبارزه با فساد اداری که بادرستگیری های قابل توجهی همراه بوده است، توسعه روابط بین المللی قوه قضائیه به منظور تبادل تجارب قضایی، توجه به آموزشهای قضایی و ارتقای کیفیت و مدت کورس ستار قضایی، ایجاد هماهنگی با ارگانهای عدلی وقضایی، طرح لوایح، مقررات و طرز العمل ها بخاطر انسجام بهتر امور و ده ها اقدام دیگر از جمله تلاشهای ستره محکمه در جهت اصلاح اداره و بلند بردن ظرفیت کاری دستگاه قضایی در خدمتگزاری بهتر به مردم میباشد.

در این رساله سعی گردیده است آن بخش اقداماتی که از جانب قوه قضائیه صرفاً در راستای اصلاح اداره از نظر ارتقای کیفیت اجراءات قضایی و نیز در استقامت مبارزه با فساد اداری به حیث یک پدیده مهلك و خطرناك عملی گردیده، بازتاب یابد.

هدف از آغاز این کار رسیدن به مرحله ای است که ستره محکمه طور منظم و باتسلسل لاینقطع راپور های اصلاحی و

فعالیت های ماهوار و یا ربعوار خود را با اطلاع هموطنان ،
علاقمندان و سایرین برساند.

توقع می رود تا این رساله کوچک بتواند حد اقل تصویری از
فعالیتها و کارکرد ها در دو زمینه فوق را ارائه دهد .

البته در آینده سعی بعمل خواهد آمد تا جوانب مختلفی را که
در آن اجراءاتی بعمل آمده و پیروزی های نیز نصیب قوه قضایه
گردیده است با این مجموعه ضمیمه نمائیم.

این رساله مشتمل بر دو بخش می باشد:

بخش اول تحت عنوان [تدابیر در جهت اصلاح اداره] دارای
۴ فصل است ، بدین ترتیب :

فصل اول : پلان استراتژی ستره محکمه و تطبیق آن.

فصل دوم : ارکان مهم و اولیه اصلاح اداره .

فصل سوم : ساده سازی اجراءات.

فصل چهارم: ارتقای ظرفیت های مسلکی.

بخش دوم تحت عنوان مبارزه با فساد اداری ، دارای :

فصل اول تحت عنوان ((عوامل عمده فساد اداری و تحلیل آن))

و فصل دوم تحت عنوان اداره کنترول و مراقبت که در سه قسمت
ذیل تدوین گردیده :

قسمت اول: هدف از تاسیس این اداره و ساختار تشکیلاتی آن.

قسمت دوم : فعالیت های کشفی و تحقیقاتی.

قسمت سوم : ضرورت های مبرم این اداره.

و فصل سوم تحت عنوان : بررسی تخلفات قضایی و تادیب قضات میباشد.

قسمت اول

تدابیر در جهت اصلاح اداره

فلس ۱۰۰

پلان ستراتیژی ستره محکمه و تطبیق آن

پس منظر:

ستره محکمه به منظور رسیدن به اهداف اساسی در راستای ایجاد یک اداره قضایی موثر و خدمتگذار به مردم برنامه های موثری را که تفصیل آن در ذیل از نظر میگذرد درچوکات ستراتیژی ۵ ساله قوه قضائیه در مطابقت به استراتیژی انکشاف ملی افغانستان طرح و به مرحله اجرا قرار داد .

با توجه به اینکه این استراتیژی با طرح پلانهای کاری موثر و دقیق و تنظیم بهتر برنامه های ظرفیت سازی زمینه های ارائه خدمات بهتر برای مردم و کسب اعتماد جامعه را نسبت به سیستم قضایی افغانستان فراهم مینمود و در امر ثبات حکومت و رسیدن به اهداف مندرج ستراتیژی انکشاف ملی افغانستان ممد واقع میگردد لذا طرح آن سه سال قبل به اختیار تمامی دونه ها و کشورهایی که مستقیماً قوه قضائیه را کمک میکردند قرار داده شد .

موسسات جامعه بین المللی وارگان های کمک کننده ستراتیژی را با توجه به اهمیت و ابعاد آن طی جلسه ای در اواخر سال ۱۳۸۵ در دوبي به بحث گرفتند و به تعقیب آن در کنفرانس بین المللی حاکمیت قانون در روم که با شرکت وزرای خارجه کشورهای کمک کننده دایر گردیده بود ، مطرح شد ومورد حمایت قرار گرفت . ستراتیژی ستره محکمه یکی از عناصر عمده کنفرانس روم در ارائه کمک ها به نهاد های عدلی و قضایی کشور بود که بعداً بر مبنای تعهد دولتها ، کمک های ارائه شده طی دو مرحله از طریق بانک جهانی تنظیم گردید که مرحله اول کمک ها در جریان بوده و مرحله دوم آن در سال ۲۰۱۰ آغاز خواهد شد .

آنچه باید متذکر شد این است که پیشبرد بلا انحراف مواد مندرج ستراتیژی تا حد زیادی وابسته به کمک های دونه ها و کشورها بوداما ستره محکمه به دلیل اینکه تعهدات به وقت وزمان آن ایفا نگردید ، ستراتیژی را با استفاده از امکانات خود تدریجاً تطبیق نموده که اقدامات بعمل آمده در زمینه را مطالعه خواهند کرد . امید می رود با ارائه آنچه که از جانب جامعه بین المللی تعهد شده امکانات بیشتری بخاطر تحقق مفاد ستراتیژی مساعد گردد .

تدوین و تدریجاً متناسب به امکانات و ظرفیت مادی به منصفه اجرا قرار داد .

دراین ستراتیژی اجرا و تحقق موارد کلیدی ذیل پیش بینی گردیده است :

الف - تمديد دوره ستاژ قضایی از یکسال به دوسال و تجدید ساختار نصاب تعلیمی کورس، و بحث روی تجدیدنظر به نصاب تعلیمی در پوهنخی های شرعیات و حقوق.

ب - توسعه برنامه های آموزشی در جریان کار برای قضات داخل خدمت .

ج - ایجاد انستیتیوت و مرکز تعلیمات قضایی که مشتمل است بر :

- ۱- مرکز ستاژ قضایی.
- ۲- مرکز تدویر کورس های قصیر المدت.
- ۳- مرکز آموزش السنه.
- ۴- مرکز تعلیمات آموزش کمپیوتر.
- ۵- تاسیس کتابخانه مجهز .
- ۶- تاسیس دارالترجمه و شرح قوانین .
- ۷- و غیره فعالیت های فرهنگی و اجتماعی .

بخش اول

محور های ستراتیژی :

ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان در ماه جوزای ۱۳۸۶ با ارزیابی کلی از وضعیت قوه قضائیه که عمده تاً بر نتیجه گیری های ذیل :

- ۱- قابلیت محدود رشد مسلکی .
- ۲- معاشات کم ، سهولت های ناکافی ، وضعیت امنیتی و نبود سیستم آموزشهای حقوقی .
- ۳- کمی قضات متجرب از لحاظ داشتن تحصیلات عالی . مشکلات محاکم از لحاظ عدم داشتن ساختمانهای کاری و ساختمان های رهائشی .
- ۴- عدم فعالیت موثر برخی از محاکم در محلات .
- ۵- کمبود قضات و سایر مشکلات موجود ، استوار بود ستراتیژی پنج ساله را برای سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۱

- د- فراهم آوری زمینه های بورسهای تحصیلی و سیر های علمی برای قضات در خارج از کشور .
- ه- فعال نمودن سیستم قضایی در ولایات ، اعمار و بازسازی ساختمانهای محاکم و اقامتگاه های قضات و تهیه حد اقل یکمراوده واسطه نقلیه برای هر محکمه و برای همه قضات و پرسونل قضایی در دراز مدت.
- و- ایجاد کمیسیون خدمات قضایی .
- ز- افزایش معاشات قضات و پرسونل قضایی.
- ح- تهیه اصولنامه و میکانیزم تنفیذ قانون .
- ط- تجدید نظر و بازبینی مقررات و لوایح مصوب ستره محکمه به منظور اداره بهتر محاکم .
- ی- ایجاد واحد تقویتی اداری .
- ک- ایجاد سیستم ملی اداره محاکم .
- ل- عصری سازی سیستم محاکم تجارتی ، جزایی و در نهایت سایر محاکم .
- م- فراهم سازی جای مناسب و کافی برای کار و اكمال تجهیزات لازمه .
- ستره محکمه با پیشکش نمودن این استراتژی اظهار امید واری کرد تادر پنج سال آینده:

- ۱- ظرفیت قضایی افغانستان ارتقا یابد .
- ۲- کفایت کاری محاکم بالا برود .
- ۳- نهاد های کاملاً فعال قضایی در تمام ولایات ایجاد گردند.
- ۴- طرز العمل های نظارتی که از نبود روند مبارزه با ارتشا و فساد اداری و عدم موفقیت سیستم قضایی متاثر شده اند به منظور تامین نظارت عادلانه ، بی طرفانه و موثر در قضا ایجاد شوند .
- ۵- و بالاخره زیربنای ادارات قضایی احیای مجدد شده و گسترش یابند .
- ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان طوریکه تذکار یافت متناسب به توانمندی و امکانات خویش گامهای ذیل را در راستای تحقق خطوط مندرج استراتژی برداشته است.
- الف: دربخش ارتقاء ظرفیت سازی و تعلیمات قضایی:**
- ۱- به دلیل این امر که کادرها و تخصص انها عامل اساسی ظرفیت سازی را تشکیل میدهد ، مدت کورس ستار قضایی منحیث مهد پرورش قضات از یکسال به دوسال ارتقا داده شد که در سال ۱۳۸۸ دوره ۲۶ و در سال ۱۳۸۹ دوره ۲۷ ستار قضایی با نصاب درسی جدید ، دروس عملی و نظری شانرا به اساس مدت زمان دوسال تحصیلی آغاز کرده اند که زمینه

های آموزش بهتر مسلکی و قضایی به آنان فراهم گردیده است.

باتوجه به اینکه ستاژیران قضایی درایام تحصیل شان بیشتر مضامین عام را فرا گرفته و کمتر به آموزش اختصاصی نزدیک به فعالیت عملی قضا پرداخته اند بناء برنصاب درسی ستاژ قضایی تجدید نظر صورت گرفته و مضامینی جاداده شد تا با مطالعه ان ستاژیران هرچه بهتر به انجام کارهای عملی در محاکم اشنا و اماده گردند. این مسئله بنابر اهمیت ان ازجانب فضیلتما ب قاضی القضا ت و رئیس ستره محکمه دراواخر سال ۱۳۸۸ درملاقات با وزیرعدلیه کشور مصرنیز مطرح گردید و یکی ازهمکاری های ان کشور که درپروتوکول منعقدہ میان ستره محکمه ووزارت عدلیه مصر جا داده شده همکاری درساحه تهیه وترتیب نصاب تعلیمی ستاژ قضایی است که بالنوبه تحقق میابند.

۲- برای قضا ت برنامه های کوتاه مدت آموزشی (تریننگهای قضایی) ایجاد گردیده و طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۸ به همکاری فزیکي موسسات مختلف عدلی و قضایی به تعداد یکهزار قاضی برنامه های آموزشهای قضایی داخل خدمت را سپری نموده و نیز به تعداد پنجصد تن از قضا ت آموزشهای ضروری را

درچوکات پروگرام های اختصاصی درموارد حقوق فامیل ، حقوق اطفال ، حقوق تجارت و حقوق ملکیت های فکری تعقیب کرده اند که این روند ادامه دارد .

۳- به منظور ایجاد انستیتیوت مستقل تربیه قضایی با نهاد های مختلف تماس بر قرار گردیده ووعدہ های داده شده توسط آنها الی منجر شدن به نتیجه نهایی تحت پیگیری قرار دارد .

۴- برای اضافه از یکصد تن از قضا ت زمینه سفر های علمی و تبادل تجارب قضایی از طریق اشتراک در سیمینار ها ، کنفرانسها و سمپوزیم های قضایی و حقوقی و نیز بازدید از محاکم و ادارات عدلی و قضایی درکشور های مختلف منجمله کشورهای اسلامی فراهم گردیده است . دریک تفاهمنامه دیگر قراراست ۵ تن از قضا ت تحصیلات عالی شانرا به سطح ماستری درکشورایتالیا تعقیب نمایند.

۵- به منظور فعالیت هرچه بیشتر محاکم درولایات ، محاکم افغانستان به هشت زون قضایی تقسیم و در راس هر زون یکی از اعضای محترم ستره محکمه قرار داده شد تا باسفر به مقر زون وهم با نظارت ازمرکز فعالیت محاکم شامل حوزه صلاحیت شانرا کنترل ونظارت نموده، سازماندهی و رهنمایی های لازم را بعمل آورند .درغیاب آنها روسای محاکم

استیناف ولایات درجه اول نیابت زونها را به عهده دارند .
زونها مکلفند تادرسمتدهی محاکم تحت اثر به خدمتگزاری
بهرتر برای اصحاب دعاوی ، تامین مرکزیت و انتظام روال
گزارشدهی به موقع محاکم به مرکز و ارزیابی همه جانبه از
نحوه کاروفعالیت منسوبین قضایی و اداری نقش مفید وموثری
راایفا نمایند .

۶- بمنظورحل مشکلات اصحاب دعاوی وتماس نزدیک
بامردم ونیز مباحثات کاری واجرائیوی درسرعت وموثریت
اجراءات ، ازسرراه برداشتن موانع وتبادلہ تجارب ونظریات
دربخش های مختلف بین رؤساءدیوانهای هرزون درشش ماه
یکمرتبه وبین قضات هرولایت تدویر ربع وار جلسات تصویب
گردید وتوصیه شدتا راپورتمام این جلسات غرض ارزیابی
وطبع به مرکز رسماً خبرداده شود .

۷- طرزالعمل تدویر جلسات مشورتی زونهای قضایی ، محاکم
استیناف و محاکم ابتدائیه قرار مصوبه تاریخی ۱۵/۴/۱۳۸۹
شورای عالی ستره محکمه تصویب گردید که هدف ازآن
ارتقای ظرفیت کاری و ارتقای سطح علمی قضات وکارکنان
اداری به منظور بهبود قضا و قضاوت است .

۸- به موجب مصوبه شماره ۹۰۳ مورخ ۲۹/۱۰/۱۳۸۸ نصاب
تعلیمی کورس محررین نافذ گشت که مطابق احکام فصل
سوم مقررہ ، آموزش محررین ، برای محررین برحال چهار ماه
وبرای کسانیکه سابقه محرری ندارند ششماه درنظر گرفته شده
است .

دروس نظری هر دو بخش طی چهار ماه طبق تقسیم اوقات
معین اجراءمیشود.

باختم دوره چهار ماهه نظری واخذ امتحان ،محررین برحال
دوباره به وظایف شان اعزام میگردند ودوره ستاژ عملی برای
مشمولین کورس که دارای سابقه محرری نمی باشد در محاکم
مربوط صورت میگیرد .

ب: دربخش زیر بنای فزیکتی:

در دوسال گذشته باوجود امکانات ضعیف دونرها ، ستره
محکمه توانست درعرصه بازسازی و نوسازی تعمیرات محاکم
و منازل رهایشی قضات این اقدامات راانجام دهد:

۱- تعمیرات محاکم استیناف ولایات بامیان ، میدان
وردگ ، خوست ، نورستان ، شغنان بدخشان ، سرپل ، نیمروز،
دایکندی و تخار تکمیل و به بهره برداری سپرده شده است .

۲- به همکاری دفتر (UNODC) مراکز حمایت قضایی در ولایات بلخ، ننگرهار، کندز، لغمان و پکتیا ایجاد گردیده که با سهولت‌های کامپیوتر و اینترنت فعال اند و به منظور پیشبرد برنامه های عدلی و قضایی مورد استفاده قرار میگیرند.

۳- از جمله ۱۴۱ باب منزل رهائشی که در دهه ۱۳۴۰ اعمار گردیده صرفاً در مدت یاد شده ۲۱ منزل انهم در ولایات بدخشان، کندهار و کندز از جانب مجامع بین المللی ترمیم گردیده است.

به صورت کلی میتوان گفت که ۲۵ تعمیر محکمه استیناف و ۳۵ تعمیر محاکم ابتدائیه ولسوالی ها بازسازی ونوسازی شده ، ۸ مرکز تقویت قضائی اعمار گردیده و ۳۹ تعمیر محکمه ولسوالی در حالت بازسازی قرار دارند .

۴- کار مقدماتی به همکاری سفارت جاپان بخاطر اعمار تعمیر اساسی ستره محکمه در ساحه دارالامان در جریان است که با ختم مراحل سکیچ و نقشه تادوسال آینده کار عملی آن آغاز میگردد .

ج- در بخش ترانسپورتیشن

با توجه جدی وبا استفاده از امکانات داخل بودجه ، ستره محکمه طی مدت گذشته توانسته است:

۱- با خریداری ۵۰ عراده واسطه جدید تیز رفتار حد اعظم مشکل ریاست های محاکم استیناف ولایات و مرکز را حل نمود و تلاش برای تامین واسطه نقلیه برای هر محکمه در مرکز و ولایات ادامه دارد .

۲- نیازمندیهای مرکز و محاکم الی سطح محاکم ولسوالی ها از لحاظ وسایط نقلیه تشخیص گردیده و تهیه یکهزار عراده واسطه نقلیه در برنامه چهار سال آینده قوه قضائیه جا دارد که از طریق کمک دونه ها و منابع بین المللی اکمال خواهد گردید .

د- در بخش معاشات قضات وسایر کارکنان:

۱- مطابق به ماده ۱۵۵ قانون اساسی که پرداخت معاش مناسب به قضات را تسجیل نموده ، ستره محکمه معاش مناسب به قضات را شامل قانون معاشات مقامات عالی دولت نموده والی انفاذ ان باعقد یک تفاهم نامه با وزارت مالیه در نیمه دوم سال (۱۳۸۷)نیمی از معاش پیش بینی شده در قانون برای قضات را در سه کتگوری ۲۰۰ دالر ۴۰۰ دالر و ۶۰۰ دالر اجرانمود که

تأاحدی تکافوی مشکلات انان را نمودولی به هیچ صورت کافی وبسنده نبود.

۲- ستره محکمه بمنظور نزدیک شدن به هدف اصلی اش در بخش پرداخت معاش مناسب برای قضات در سال ۱۳۸۹ به اقدام دیگری متوسل گردید وبا استفاده از پول موجود در بودجه منظوری پرداخت معاش بیشتر را برای قضات سرازماه ثور سال ۱۳۸۹ در سه کتگوری ۴۰۰-۶۰۰- و ۹۰۰ دالر (چارصد، شش صد و نه صد دالر) گرفته وباین ترتیب خود را یک قدم دیگر به هدف اصلی اش درین راستا نزدیک ساخت.

۳- ازدیاد معاش کادری قضات متناسب به درجه کادری (قضاوتمند الی قضاوتپوه) از هفت هزار و پنجصد افغانی الی پانزده هزار افغانی .

۴- ستره محکمه وضع سایر کارکنان اعم از مامورین واجیران را نیز از نظردور نینداخته، بلکه یک افزودی سه هزار افغانی را در معاش ۳۱۰۰ مامور واجیر تدارک نمود .

هـ: دربخش قانون سازی وبهبود اداره:

۱- ستره محکمه به منظور بهبود اجراءات قضایی و اداری در مدت دوسال بیش از بیست مقررہ ، طرز العمل و رهنمود های توضیحی را تدوین و پس از تصویب شورای عالی ستره محکمه به معرض اجرا قرار داد .

۲- واحد تقویتی اداری ایجاد گردید و اشخاص مسلکی و متخصص که در ساختار این واحد استخدام گردیده اند در ایفای دقیق و همه جانبه وظایف اداری و انسجام بهتر امور مفید و مثبت واقع شده اند .

۳- در راستای عصری سازی محاکم با تکنالوژی جدید بیش از سیصد پایه کمپیوتر به منظور استفاده و تعویض با ماشینهای تایپ در تمامی محاکم افغانستان ارسال گردیده و تاجایی که ممکن بود خدمات انترنیتی نیز به ان اضافه شد و همین حالا ستره محکمه تمامی اخبار و گزارشات قضایی اش را شامل صفحه انترنیتی نموده که به آدرس www.supremecourt.gov.af در همه جا قابل دریافت است .

۴- بخاطر ایجاد مرکز معلومات قضایی که بتواند سهولتهایی را برای اصحاب دعاوی دردسترسی به معلومات درخصوص قضایای شان ایجاد نماید با اراکین جمهوری مصر تفاهماتی

صورت گرفته که انکشورضمن تعهد همکاری های هم جانبه ،
ایجاد چنین مرکز رانیز وعده داده اند .

فضیلتاماب پوهاند عبدالسلام عظیمی قاضی القضاات و رئیس ستره
محکمه که در راس یک هیئت بلند پایه قضایی به کشور مصر سفر
کرده بودند پس از امضای پروتوکول همکاری قضایی میان وزارت
عدلیه مصر و ستره محکمه ج.ا.ا بتاريخ ۲۲ دلو ۱۳۸۸ دوباره به کشور
برگشتند .

پروتوکول قضایی میان دو کشور که بتاريخ ۱۸ دلو ۱۳۸۸ توسط وزیر
عدلیه مصر و فضیلتاماب قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه به امضا
رسید در (۹) ماده ترتیب گردیده وبر محورهای ذیل متمرکز است :
- شرح و تفسیر قوانین جزا و مدنی به کمک متخصصین مصري که
کار شانرا در قاهره آغاز کرده اند و به زود ترین فرصت شهرت
اعضای کمیته را به جانب ستره محکمه تسلیم میدهند .

- ایجاد زمینه تربیه قضات افغان در مرکز تعلیمات قضایی قاهره .
- ایجاد مرکز معلومات قضایی به کمک متخصصین کشور مصر .
- همکاری درمورد تربیه و بازنگری نصاب تعلیمی ستاژ قضایی
افغانستان.

وهمینطور تبادل متخصصین و تبادل انتشارات قضایی میان هر دو
ارگان .

برمبنای این پروتوکول کمیته تخنیکي يي موظف گردیده است تا
مواد مندرج آنرا به منصفه تطبیق قرار دهند که این مسئولیت را
از جانب ستره محکمه محترم دوکتور عبدالملک کاموی آمرعمومی
اداری قوه قضائیه و از جانب کشور مصر محترم مستشار محمد حسن

رئیس تمیز و محترم اسامه العطویه معین وزارت عدلیه آن کشور
درچوکات کمیته ایجاد شده به عهده دارند .

در رابطه به جلب همکاری کشور عربی مصر ، واستفاده از
کادرهای این کشور به مطالب ذیل مختصراً باید اشاره نمود ،

متخصصین کشور مصر در دهه چهل هجری شمسی با توجه به
موجودیت وجوه مشترکی که در نظام های حقوقی و قضایی

هر دو کشور وجود دارد در تدوین قانون مدنی و جزایی
افغانستان همکاری و آنها را به زبان عربی تدوین نمودند که

کود های فوق بعد به زبانهای دری و پشتو ترجمه گردید اما
با نظر داشت ضرورت قضات به شرح این قوانین که در درک و

فهم آنان بخاطر رعایت بلا انحراف عدالت قضایی نهایت

سازنده است ، جلالتماب پوهاند عبدالسلام عظیمی قاضی
القضاات و رئیس ستره محکمه در سفر اخیر شان به کشور

عربی مصر نیازمندی ایجاد مرکز واحد ترجمه را در چارچوب

مرکز تعلیمات قضایی که مهمترین وظایف آنرا شرح و ترجمه

قوانین تشکیل میدهد با وزیر عدلیه ان کشور در جریان

گذاشتند که جانب مقابل در اصول با ایجاد چنین مرکز توافق

نمود و چنانچه گزارش شد مراتب تشریفاتی آن با عقد

پروتوکول توسط جانبین صورت پذیرفت .

۵- در عرصه فراهم آوری محل مناسب و کافی برای کار و اكمال تجهيزات لازمه، ستره محكمه در دراز مدت با استفاده از كمك های جامعه جهانی كه از طريق بانك جهانی در كابل طی دو مرحله در حال اجرا است مجموع نیازمندیهای قوه قضائیه را در عرصه های فرهنگی، لوژستیکی، تجهیزاتی، وسایط نقلیه، توسعه کتابخانه های قضایی در ولایات و سایر امور ضروری پیش بینی نموده و به بانك جهانی ارسال داشته است كه مبتنی به آن حل این نیازمندیها از طریق تهیه و فراهم آوری اجناس و لوازم در جریان بوده كه با تكمیل آن مشكلات موجود درین اران از نواحی یاد شده تاحدی مرفوع خواهد گشت.

بخش دوم

جلوگیری از تورم تشکیلاتی:

ستره محكمه دارای تشكيل پیش بینی شده است باین معنی كه بر مبنای آخرین قانون تشكيل و صلاحیت محاكم در جنب تمامی محاكم استیناف، محاكم شهری كه دارای دیوانهای متعددی اند نیز در نظر گرفته شده و تشكيل آن منظور گردیده است. اما ستره محكمه به منظور جلوگیری از تورم تشکیلاتی، توسعه تشکیلاتی محاكم، تشكيل دیوانهای متعدد را همزمان در تمام ولایات پیشنهاد و عملی نکرد بلکه این پروسه را متدرجاً به پیش میبرد. به طور مثال: ستره محكمه بعد از آنكه ۳۴ ولایت را به هشت زون قضایی تقسیم کرد، تشكيل دیوانهای شهری را در قدم اول بر علاوه كابل صرف در چهار زون دیگر یعنی ننگرهار، بلخ، كندز و هرات تطبیق نمود زیرا در شرایط فعلی به تطبیق این تشكيل در زونهای پكتیا، كندهار و بامیان نسبت قلت قضایای وارده ضرورت احساس نمیشد. با رعایت همین اصل ستره محكمه تا امروز فاقد مشاورین اعم از داخلی و خارجی است كه این امر از يك طرف از مصارف گزاف اسعاری جلوگیری نموده و از طرف دیگر طوری كه تجربه ثابت نموده است موجودیت مشاورین كثیراً باعث سكتگی امور میگردد نه تسریع آن.

بخش سوم

ساده سازی اجراءات طویل و پیچیده :

موجودیت اجراءات مغلق در ادارات دولتی یکی از معضله های مزمن می باشد . ستره محکمه از آغاز و حتی قبل از طرح ستراتیژی مبارزه علیه فساد اداری متوجه این نقضیه بود . موجودیت چنین اجراءات نادرست یکی از اسباب مهم فساد اداری تشخیص و یکسال قبل از امروز کمیته ای غرض ساده سازی اجراءات قضایی در محاکم تشکیل و کارروی آن آغاز گردید . که طرح های کمیسیون پس از طی مراحل قانونی جنبه عملی و تطبیقی کسب نموده و مرعی الاجرامی گردد.

همچنان بخاطر ایجاد سهولت در بخشهای اداری طرز العمل سیستم اداری محاکم در (۴) فصل و (۳۲) ماده تدوین و تصویب گردید که عملاً در بخشهای اداری محاکم در مراحل ابتدائیه ، استیناف و دیوانهای ستره محکمه تطبیق میشود . بر مبنای سهولت های به میان آمده درین طرز العمل کار با دوسیه ها، حفظ و نگهداری و دسترسی به اسناد حین ضرورت تسهیل گردیده و اکنون میتوان در برابر تقاضا های معلوماتی اصحاب دعوی به زودی ممکن پاسخ ارائه کرد .

به همین ترتیب کمپیوترایز وثایق در تمامی مخازن وثایق مرکز وولایات آغاز گردیده و اکثریت مخازن وثایق ، وثایق اسکن شده مورد ضرورت متقاضیان را از طریق کمپیوتر اجرا مینمایند . با کمپیوترایز وثایق معلومات های لازم درمورد جزئیات وثایق شرعی مختلف چون وکالت خط ، وصایت خط ، قباله قطعی ، قباله جائزی ، تملیک خط و غیره که اضافه از بیست نوع اند شامل کمپیوتر گردیده و اکنون معلومات های مورد ضرورت به فرصت کوتاه ارائه میگردد.

همچنان ستره محکمه بخاطر از بین بردن اجراءات طویل و پیچیده طرح ایجاد یک مرکز معلومات قضایی را با کشور مصر مطرح و توافق آن کشور را بدست آورد که با اعمار آن سیستم معلوماتی قضایا از طریق انترنت تنظیم و دسترسی به معلومات ها درمورد دوسیه ها درچوکات و حدود قانون به همه میسر میگردد که اقدام بزرگی دررفع سرگردانی مراجعین و اصحاب دعاوی بوده میتواند.

بخش چارم

ریفورم و اصلاحات :

بروز حوادث و تشنجات سیاسی و نظامی طی سه دهه اخیر نه تنها کلیه عرصه های حیات اجتماعی ، اقتصادی ، سیاسی و فرهنگی کشور را متأثر ساخت بلکه انواع پدیده های منفی و نواقص اداری رادر سیستم اداره عامه به میان آورد که این بحران سبب کاهش موثریت ، مفیدیت ، عرضه خدمات بهتر به مردم ، حاکم گردیدن روابط بر ضوابط ، متورم ساختن ساختار تشکیلاتی ادارات ، به وجود آمدن بیکاری ، پایین آمدن ظرفیت کارکنان ، بوروکراسی اداری و حتی موجب فاصله گرفتن مردم از دولت گردید که خوشبختانه در مطابقت با استراتژی انکشاف ملی افغانستان ، ضمن بازسازی سایر عرصه ها ، کمیسون مختلط اصلاحات اداری ستره محکمه و خدمات ملکی ایجاد و از آغاز سال ۱۳۸۷ به بعد بر اساس توافق مقامات قوه قضائیه و اجرائیه برنامه اصلاحات اداری در بخشهای اداری ستره محکمه آغاز گردید که اهداف ذیل را دربر دارد :

- ارتقای سطح موثریت ، ثمریت و عرضه خدمات بهتر اداری ستره محکمه .

- ازبین بردن انواع پدیده های منفی اداره از قبیل بیروکراسی ، تورم تشکیلاتی ، بیکاری مخفی ، پروسیجرهای مغلق ، فساد اداری و صرفه جویی در مصارف .
 - استخدام افراد به اساس لیاقت و شایستگی بدون هر نوع تبعیض .
 - تنظیم امور ذاتی و فراهم آوری تسهیلات برای اجراءات کارکنان .
 - ارتقای ظرفیت و ارزیابی اجراءات کارکنان .
 - جذب و استفاده موثر از کمک های بین المللی .
 - زمینه سازی برای تطبیق سیستم جدید رتب و معاش برای کارکنان ستره محکمه .
 - رسید ه گی به شکایات کارکنان خدمات ملکی .
- درپرتو این مقاصد کمیسیون اصلاحات اداری ستره محکمه به ریاست محترم دوکتور عبدالملک کاموی آمرعمومی اداری قوه قضائیه و عضویت محترمین عتیق الله روفی رئیس دارالانشاء، محمد عثمان ژوبل رئیس تدقیق ومطالعات و برخی از آمرین شعبات و نماینده گان پروژه امورعدلی و قضایی اتحادیه اروپا و امریکا و نورمحمد نور زرمتمی متخصص ارشد و

حسب الله بریالی کارشناس کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی به کاراغاز نمود.

این کمیته وظایف پرمسئولیتی را درزمینه ترتیب و تنظیم پروپوزل اصلاحات اداری ستره محکمه که شامل دیدگاهها، ستراتیژی، اهداف، مقاصد، مثمریت، موثریت، ضرورت بر اصلاحات، حجم و نوع وظایف، ساختار تشکیلاتی، لوایح وظایف، جداول معاشات، پلان تطبیقی ریفورم و ضمایم پروپوزل انجام داد و نتایج را به جلسه شورای عالی ستره محکمه تقدیم نمود.

شورای عالی ستره محکمه با تایید پروپوزل، اجرای این پروسه را در بخشهای اداری ستره محکمه تایید کرد و به همین اساس پروتوکول مرحله تطبیقی اصلاحات اداری ستره محکمه میان ستره محکمه و کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی به امضا رسید. پروتوکول را ازجانب ستره محکمه پوهاند عبدالسلام عظیمی قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه و ازجانب کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی محمد همایون رفیقی رئیس بورد تعیینات و سرپرست کمیسیون به تاریخ پنجم حمل ۱۳۸۸ به امضا رسانیدند.

قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه ضمن صحبت مختصر درمراسم امضای پروتوکول، تطبیق عملی پروسه PRR بخشهای اداری را حفظ توازن میان بخشهای مسلکی و اداری قوه قضائیه دانسته و از فعالیتهای کمیسیون درین راستا ابراز تشکر کرد. همین اکنون ریاست ذاتیه ستره محکمه که پس ازاین بنام ریاست منابع بشری یاد خواهد شد روی ایجاد کمیسیون های فرعی بخاطر پیشبرد پروسه اصلاحات و تثبیت رتب جدید دولتی کارکنان مصروف کار اند.

درآخرین اقدام بخاطر آغاز عملی پروسه PRR در ستره محکمه ریاست منابع بشری به تعداد ۳۶ بست مربوط به انریاست را به رقابت آزاد گذاشته که با تکمیل این پروسه جابجایی سایر کادر های اداری ستره محکمه از طریق رقابت آزاد آغاز میابد.

فصل دوم

ارکان مهم و اولیه اصلاح اداره

بخش اول

جلوگیری از حاکمیت روابط بر ضوابط :

یکی از عملکردهای نامعقولی که همواره اصول اداره را زیرپامیگذارد، ارجحیت روابط بر ضوابط است. این برتری که در بسیاری موارد به حاکمیت روابط بر ضوابط منجر گردیده، اصل لیاقت، اهلیت، شایستگی، تعهد و تخصص را یکسو گذاشته و کادرهای غیرمتخصص و فاقد شایستگی را به پیش میکشد که در نتیجه اداره به ضعف کار آیی مواجه گشته و نمیتواند وظایفش را مطابق به نیازمندیهای عصر و زمان و درمطابقت به رسالتی که به آن متوجه گردیده، ایفا نماید.

مطالعه صدها دوسیه کادری این نتیجه را بدست داد که قوه قضائیه نیز از این مشکل بدور نمانده بود و چنانچه در بخش دوم این اثر تحت عنوان توجه به مسایل کاری از نظرخواهد گذشت ده ها تن از قضاتی که بدون داشتن رشته و مسلک به سلک قضا راه یافته بودند تشخیص و از وظایف شان بدور گردیدند

زیرا در تقرر و نصب آنها به مناصب مختلف قضایی روابط و مناسبات بیشتر دخیل بود تا رعایت ضوابط و مقررات نافذه. رهبری ستره محکمه در طول چهار سال گذشته با تلاش جدی و پیگیر موفق شد تا ضوابط و معیارهای پذیرفته شده کادری را بر روابط حاکم نماید و با تحقق آن درعمل تعیینات بیش از یکهزار تن از قضات را مجدداً انجام دهد که درین پروسه بدون شک مقررات و معیارهای جابجایی کادرها رعایت گردید. درروال جابجایی کادرها فعلاً نیز همان معیارهای قبول شده ملاک عمل بوده و ستره محکمه متیقن است که درین مسیر نسبت به هراداره دیگر پیشگام و پیشقدم است.

بخش دوم

توجه به مسایل کادری :

حل مسایل کادری و توجه به کادرها ازجدی ترین اولویت های کاری ستره محکمه است. با توجه به اهمیت و مبرمیت این موضوع موازین ارزشمند تعهد، تخصص، تحصیل و مسئولیت پذیری به مثابه بهترین معیار در شناخت و جابجایی کادرها مطرح نظر بوده است. طی دوسال گذشته به تعداد ۱۴۲۰ تن ازقضات با توجه به مواصفات فوق، تجربه قضایی، مراعات

سلوک قضایی و اجراءات سالم و درست از طرف ستره محکمه در ۳۴ محکمه استیناف و ۳۹۶ محکمه ابتدائیه مرکز و ولایات استخدام و جابجا گردیده اند .

اکنون ستره محکمه میتواند در تمام بخشهای استخدام و گزینش کادر ها تقرر ، انفکاک و تبدیلی کارمندان و نیز عدم توجه به شفاعت خواهی برای رهایی متهمین و مجرمین بهترین نمونه برای سایر ارگانهای دولتی باشد . ستره محکمه از دوسال به اینطرف اضافه از یکصدتن از قضات را به اتهام سوء استفاده و اخذ رشوت محاکمه و یا تادیباً از وظیفه برکنار نموده است . موردی وجود ندارد که ستره محکمه تحت تاثیر و یا نفوذ شخصی قرار گرفته باشد . به همین منوال بیش از چهل نفر قضاتیکه خلاف نورم های تعیین شده در کادر قضا منسلک و راه یافته بودند چون واجد شرایط قانونی نبودند از منسلک قضا منفصل و بعضاً در بست های ادارای مقرر شده اند .

جدول زیر میتواند معلومات مختصر رادر زمینه ارائه دهد :

اسم	درجه تحصیل	وظیفه قبلی
A. فارغ پوهنخی ادبیات	عضو دیوان امنیت عامه	شهری
B. فارغ پوهنخی ساینس	عضو دیوان امنیت عامه	

C. ۱۲ پاس	عضو محکمه کابل
D. فارغ پوهنخی اقتصاد	عضو وثایق
E. تحصیل ندارد	عضو محکمه شهری
F. فارغ پیداگوژی	عضو محکمه بدخشان
G. ۱۲ پاس ساختمانی	عضو محکمه کندز
H. فارغ پولیتخنیک	عضو محکمه بلخ
I. تانکیست	عضو محکمه کابل
J. افسر نظامی	عضو محکمه پکتیا

وبه همین ترتیب

علاوئاً سوابق و اسناد کادری در حدود یک هزار و پنجمصد نفر قاضی ارزیابی گردیده و عده زیاد شان از یک وظیفه به وظیفه مناسب دیگری مطابق سویه ، لیاقت ، تقوا و اهلیت اداری شان بدون مراجعه حتی بدون معلومات قبلی خود آنها گماشته شده اند . شفافیت در تقرر و تبدل بحدی است که شخص مورد نظر از سرنوشت خود صرف از طریق اعلان رادیو و تلویزیون آگاه میگردد .

ستره محکمه همچنان به پدیده تبدیلی های گروهی هرگز اجازه نمیدهد زیرا هرگونه تبدیلی بر اصل مرکزیت و صوابدید اداره مرکزی و یا حد اقل تایید اداره مرکزی استوار است .

قضاتی که در فیصله های شان قانونیت رارعايت نموده و به اجراءات سالم قضایی متوسل گردیده اند مورد مکافات قرار گرفته و برعکس ۳۲ تن از قضات نسبت تخلف دراجراءات قضایی چون صدور فیصله غیرقانونی، اجراءات مخالف احکام قانون، سو استفاده وظیفوی، اهمال درتطبیق فرامین عفو و سایر تخلفات مطابق ماده ۲۳ طرزالعمل سلوک قضایی ازوظایف شان سبکدوش گردیده و بریکعده دیگر مویدهات تادیبی اعمال گردیده است.

بخش سوم

تمرکز صلاحیت ها در مرکز :

ستره محکمه برای رفع این معضله دو نوع اجراءات را مرعی الاجرا قرار داده است :

۱- در هر دوره دو یا سه سال حد اقل یک جلسه عمومی روسای محاکم ولایات کشور در کابل دایر میگردد و دران برعلاوه اینکه معضلات اداری با تمام ابعاد آن به بررسی گرفته میشود، مسایل مغلق و پیچیده قضایی به بحث گرفته شده تصامیم مهم تحت عنوان تصاویب سیمینار روسای محاکم صادر و به تمامی محاکم کشور طی متحد المالها ارسال و به حیث رویه قضایی ازان کار گرفته میشود. که برای حل

مشکلات و پروبلم های اصحاب دعاوی خیلی ممد ثابت گردیده و هم به حیث بخشی از ساده سازی محسوب میگردد.

۲- برعلاوه اتخاذ تصامیم از طریق سیمینار روسای محاکم، در ستره محکمه تعامل چنان است که هرگاه یکی از محاکم به موضوعی برخورد نماید که برای حل و فصل آن در قانون راه حل واضح و صریح وجود نداشته باشد و یا نوع تصمیم گیری در مورد قضیه نظر به عوامل مختلف مشکل باشد درهمه این موارد محاکم میتوانند موضوع را تحت عنوان استهدا به شورای عالی قضا بنویسند. شورای عالی قضا به کمترین فرصت ممکن به منظور حل موضوع راهنمایی لازم صادر مینماید.

بخش چارم

رعایت سلسله مراتب :

سلسله مراتب از بالا به پایین و برعکس ان نه تنها در نهاد های رسمی و غیر رسمی بلکه در نظام خانواده نیز از اساسی ترین قواعد ایجاد نظم است. رعایت سلسله مراتب به گونه طبیعی نظام اداره را قوام بخشیده تاثیر کیفی آن را غنا میبخشد. در قوه قضائیه بسا به مشاهده میرسید که قضات و منسویین اداری از ولایات مختلف بدون رعایت سلسله مراتب و بدون استیذان آمر دوم شان به ستره محکمه مراجعه مینمودند. آمریت عمومی

اداری قوه قضائیه طی متحد المالهای متعدد هدایت اکید صادر نمود که همه منسوبین قوه قضائیه اعم از قضایی و اداری نمیتوانند مستقیماً به مرکز مراجعه نمایند چه مراجعه بدون استیذان بر علاوه اینکه صلاحیت آمر دوم و سوم را مورد سوال قرار میدهد، باعث غیابت طولانی از دفتر و محل کار، موجب پسمانی امور و سرگردانی مراجعین، ضیاع وقت آمرین مرکز و ایجاد ازدحام در دهلیزهای ستره محکمه و حتی وسیله استفاده نامشروع نیز میگردد که با صدور متحد المالهای یاد شده بهبود قابل ملاحظه در طرز اجراءات اداری و قضایی مرکز ولایات رونما گردیده است.

بخش پنجم

برخورد سالم با مراجعین :

برخورد با مراجعین در اکثر ادارات کشور دارای نواقص و خلاهای زیاد است. مامورین کشوری و لشکری مابا مراجعین، درست مانند آمر و مامور و یا هم بدتر از آن مانند بادر و مزدور برخورد مینمایند. این شیوه کار در تمام ادارات ناروا و ناسزا میباشد ولی وضعیت هنگامی به فاجعه تبدیل میشود که مراجعین در مراجعه با محاکم با رویه نادرست مواجه گردند. بادرک این واقعیت ستره محکمه از بدو امر متوجه این نقیصه شده و در صدد چاره سازی آن برآمده و مقرر سلوک قضایی

را که در مورد اداره قضایی محکمه، برخورد قضایی در برابر قضایا و مراجعین و شیوه های قضاوت احکام مشخص را دربردارد تدوین و تصویب نموده و در سطح وسیع تعمیم کرد و حتی تدریس انرا به حیث یک مضمون درسی در کورس های ستار قضایی در نظر گرفت و صحبت در مورد برخورد سالم با مراجعین یکی از موضوعات مهم مورد بحث سیمینار روسای محاکم منعقدۀ عقرب ۱۳۸۶ بود.

به همین ترتیب در ماده نهم مقررۀ طرز سلوک قضایی قضات چنین قید گردیده است :

قاضی کوشش نماید سلوک وی در داخل و خارج محکمه طوری باشد که اعتماد اصحاب دعوی، وکلای مدافع، شهود و سایر کسانی که قاضی با آنها در چوکات صلاحیت رسمی قضایی تعامل دارد کسب نماید، قاضی باید برده بار و مودب بوده، وقار خود را حفظ نماید و از هر گونه حرکات و سکناتی که موجب استخفاف خودش و بی حرمتی مقام قضا گردد، اجتناب نماید. قاضی باید هم چنان مراعات عین سلوک را بالای کارمندان محکمه و کسانی که تحت امر وی کار میکنند لازمی گرداند. قاضی در زنده گی اجتماعی، از احترام و اعتبار خاص برخوردار میباشد و روی همین ملحوظ است که قاضی

باید شخص قابل اعتماد و صادق باشد و عالیتین سطح اخلاقیات و ارزشهای اجتماعی را مراعات نماید.

برخورد سالم با مراجعین همواره زیر نظر ستره محکمه قرار داشته و با جدیت تمام پیگیری میشود.

بخش ششم

توجه به ضوابط حاضری :

پابندی به حاضری بر علاوه اینکه در تسریع اجراءات روزمره کمک میکند و از تعطیل امور و سرگردانی خلق الله میکاهد ، به حیثیت دفتر و وقار مامورین موظف نیز می افزاید . قوه قضائیه از حاضری منسوبین اداری و قضایی د رمرکز وولایات مراقبت جدی نموده و این موضوع را بخاطر اهمیت آن شامل اجندای سیمینارعالی روسای محاکم نمود و توسط متحدالمالهای متعدد به محاکم تمامی ولایات اطلاع داده و موظفین ریاست کنترل و مراقبت قضایی را بخاطر کنترل این مامول درمرکز وولایات مکلف نموده است .

شورای عالی ستره محکمه در مقابل بی توجهی قضات به ضوابط حاضری عکس العمل جدی نشان داده و یکعده قضایا را از طریق ریاست تفتیش قضایی بررسی و مویدات تادیبی را

بریکعده ازمتخلفین ضوابط حاضری از مجرای شورای عالی ستره محکمه تعمیم نموده است .

بخش هفتم

ارزش به وقت:

ارزش به وقت در زنده گی بدین مفهوم است که انسان مسئول ورسالتمند بادرک ازنعمت های الهی با استفاده از وقت به انجام عمل خیر می اندیشد و درین جریان به وقت که زمینه ساز عمل نافع وی است ارزش و اهمیت به سزایی قایل است . درنظام دولتی ارزش به وقت اداره را به حیث یک اداره خدمتگزار به مردم رهنمون میگرددو استفاده از وقت میتواند کارخلق الله را به بهترین وجه حل و فصل نماید .

اما اجرای دوسیه ها به وقت معین و قانونی معضله ایست که به همه ارگانهای عدلی و قضایی یعنی اداره امنیت ، پولیس ، خاارنوالی ،وزارت عدلیه و قوه قضائیه ارتباط دارد . درصورتیکه این ارگانها همه با درک ارزش وقت مانند پرزه های یک انجن به طور متوازن و متعادل کار نمایند این معضله کماکان لاینحل باقی خواهد ماند . ولی اکثرآبه مشاهده میرسد که نظر به عوامل دیگر موانعی برای پیشرفت کار بروز میکند . طور مثال ارگانهای کشفی نمیتوانند دوسیه هارا به وقت و زمان

معین به خارنوالی احاله نمایند و در نتیجه خارنوالی نیز قادر نیست دوسیه را در میعاد قانونی ترتیب و به محکمه بفرستد و حتی بعد از رسیدن دوسیه به محکمه کثیراً یا اداره محبس نمیتواند بنابر عواملی متهمین را به جلسات قضایی حاضر کند یا وزارت عدلیه نمیتواند برای متهم وکیل دفاع یا مساعد حقوقی استخدام و موظف نماید و یا اینکه وکیل دفاع متهم نمیتواند دفاعیه را به وقت معین آماده سازد. اینها عواملی اند که دوسیه ها بیشتر از میعاد قانونی در محکمه باقی میمانند. اما قوه قضائیه بادر نظر گیری ارزش وقت به این مرحله ای از کفایت رسیده است که دوسیه هارا در صورتیکه موانع فوق الذکر که همه خارج از ساحه محاکم میباشند سد راه واقع نشود بدون تاخیر قابل ملاحظه فیصله و طی مراحل نماید.

همین حالا در تمامی محاکم و دیوانهای ستره محکمه دفاتر ثبت و اندراج دوسیه ها موجود اند که در آنها دوسیه هابه اساس قدامت ورود آنها ثبت و بعد بالتوبه در میعاد لازم قانونی مورد رسید ه گی قرار میگیرند.

فصل سوم

ساده سازی اجراءات

الف : تنفیذ طرز العمل سیستم اداری محاکم :

ستره محکمه پس از مطالعه عمیق سیستم اداری محاکم که بر شیوه های کهنه اداری استوار بود سرانجام دوسال قبل به هدف تسهیل ، تسریع ، معیاری نمودن ، موثریت و شفافیت بیشتر، طرز العمل سیستم اداری محاکم را تدوین و به مرحله اجرا قرار داد .

بر مبنای این طرز العمل برای بخشهای اداری محاکم که با دوسیه ها سروکار دارند ، فورم های مناسب بخاطر ثبت اجراءات دوسیه های حقوقی و جزایی طرح و به اختیار آنان قرار داده شد . در این فورم ها که به شکل مجلد در قالب کتابهای مختلف مورد استفاده محاکم قرار دارد سعی گردیده است تا پیرامون یک دوسیه مشخص معلومات همه جانبه را که شامل تاریخ ورود دوسیه ، تاریخ ثبت ، تاریخ اجندای جلسه قضایی، اجراءات بعمل آمده ، نمرات مکاتیب مبنی بر ارسال و مرسول

دوسیه ها و ده ها جزئیات دیگر به دسترس قرار دهد و درواقعیت موجودیت این فورم ها که اکنون به حیث کتابهای ثبت و راجستر موسوم اند اجراءات و دسترسی به اسناد و دوسیه هارا منظم ساخته و معلومات مختصر درعقب دوسیه ها ، کارت فهرست و کارت خروج را در برداشته و یک نوع کارتوتیک را نیز برای هر دوسیه در نظر گرفته که کارمند موظف بدون کمترین سرگردانی میتواند به دوسیه مورد نظر دسترسی یابد و از چگونگی دوسیه و اینکه در کدام مرحله ای از اجراءات قرار دارد معلومات لازم و کافی حاصل نماید . درین طرز العمل در مورد فایلبندی دوسیه ها به استندرد های قبول شده جهانی مواردی وجود داشته و از جمله برای هر قضیه دوسیه های مقاوم و جدید که رنگهای دوسیه ها در محاکم ابتدائیه ، استیناف و تمیز از هم فرق دارند تهیه گردید و نیز از جانب متخصصین مربوط تمامی مفاد این طرز العمل به کلیه منسوبین اداری و قضایی محاکم در مرکز و ولایات کشور طی تدویر سیمینار ها آموزش داده شده است.

ناگفته نباید گذاشت که در احکام نهایی این طرز العمل به منظور تنظیم بهتر جلسات قضایی ، ارائه معلومات دقیق از وقت و ساعت جلسات قضایی برای طرفین دعوی ، خارنوال و اداره

محبس و عدم مزاحمت مراجعین در کار یومیه قضات و کارمندان اداری محکمه ، سیستم تقویمی که یکی از اجزای مهم اداره محاکم به شمار میاید ، پیش بینی گردیده است . مطابق این سیستم قاضی موظف دوسیه ، در قضایای جزایی بعد از اخذ دوسیه در خلال مدت یک هفته و در قضایای حقوق در خلال مدت ده روز از ساعت و تاریخ اولین جلسه قضایی به دفتر تحریرات محکمه یا دیوان مربوط خبر میدهد .

ستره محکمه به یقین میتواند اذعان نماید که در ساحه تنظیم امور اداری محاکم در قبال کار با دوسیه ها دست آورد مهمی را که عبارت از تحقق طرز العمل سیستم اداری محاکم در عمل است به اختیار دارد و اکنون کار با دوسیه ها و ثبت و راجستر و همینگونه فایلبندی آنان به اساس میتود جدید اداری انجام میپذیرد که در این راستا پاکی و سلیقه ظاهر یک دوسیه مورد استفاده نیز در نظر گرفته شده است .

ب : ساده سازی اجراءات قضایی :

یکی از پروگرام های مفید و مثمر ستره محکمه را پروگرام ساده سازی اجراءات قضایی تشکیل میدهد .

هدف از ساده سازی در پروسه اجراءات قضایی این است که اصحاب دعاوی به آسانی بتوانند به حقوق قانونی شان نایل

ایند و از جانب دیگر از طوالت و طرزالعمل هایی که باعث ضیاع وقت میگردد حتی الامکان جلوگیری بعمل آید.

ستره محکمه جهت نیل به هدف فوق کمیسیون های متعددی را در بخشهای جزایی، مدنی، تجارتی و وثایق تشکیل نمود که درنتیجه غور و تعمق پیرامون نحوه و طرزالعمل اجراءات مطلوب تجویز شد تا پروگرام مورد بحث در دو مرحله ذیل صورت گیرد:

- در مرحله اول ریفرم درامور شکلی اجراءات قضایی که شامل تنظیم فورم های دعوی، نمونه های فیصله ها و قرار های قضایی در محاکم ابتدائیه، استیناف و دیوانهای ستره محکمه میباشد.

- در مرحله دوم ساده ساختن سیستم قضایی کشور میباشد که با مطالعات بیشتر از طریق تعدیل در قوانین میسر میگردد. اکنون یک کمیسیون نه نفری تحت ریاست محترم آمر عمومی اداری قوه قضائیه توظیف است تا کار مرحله اول پروگرام ساده سازی اجراءات قضایی را تحت اشراف شورای عالی ستره محکمه تنظیم نموده آماده طی مراحل بسازد. که در همین راستا تافعلاً اسناد ذیل از طریق کمیسیون ساده سازی

اجراءات قضایی تهیه و به شورای عالی ستره محکمه تقدیم شده که پس از تصویب شورایعالی به محاکم تعمیم گردیده است:

۱- رهنمود توضیحی در امور اجرای وثایق:

این رهنمود به منظور اجرای امور مراجعین به وقت کم، صحیح، سالم و طی مراحل کوتاه نافذ گردیده است. در این رهنمود چهارده شرط تحت عنوان (شروط اجرای وثایق) مسجل گردیده و در برگیرنده رهنمایی در قبال مشکلاتی است که قبلاً محاکم بانها مواجه بودند در این رهنمود روی مسایل تصدیق اهلیت، شخصیت و محل اقامت التزام کننده گان در وثایق، تطبیق دقیق قانون بارعایت تعلیماتنامه تحریر وثایق، ترتیب وثایق مختلف النوع و چگونگی موجودیت و عدم موجودیت موکل، مقرر، وارث و ورثه، کسانی که در خارج از کشور فوت کرده اند و مسایل مربوط به اقرار، شهادت و غیره مسایل سهولتهای زیادی ایجاد گردیده و به محاکمی که به امور انفصال قضایا و نیز اجرای وثایق مبادرت مینمایند هدایت داده شده تا پروگرام کار شانرا طوری تنظیم نمایند تا برای مراجعین تکلیف ایجاد نگردد.

۲- رهنمود توزیع نکاحنامه در یازده ماده ترتیب گردیده که تماماً بخاطر رفع سرگردانی مراجعین و ایجاد سهولت به

مردم و اداره ثبت اسناد است. دراین رهنمود در باره اجرای نکاح خط برای اتباع داخل افغانستان و اتباع افغانی مقیم خارج کشور و نیز اجرای اقرار برای پیروان سایر ادیان که تابعیت جمهوری اسلامی افغانستان را دارند و همینطور حالاتی را که زوج و یا زوجه و یا هر دو حضور ندارند مد نظر گرفته و بخاطر رفع سرگردانی مردم به محاکم رهنمایی های لازم قانونی بعمل آورده است تا مشکلاتی ازین ناحیه بروز نکرده و اسباب سرگردانی مراجعین را فراهم نسازد. رهنمود ثبت وثیقه نکاح نامه نیز ضمیمه آن است.

۳- رهنمود فورم دورانی اسناد ملکیت :

این رهنمود امور مربوط به فورم دورانی اسناد ملکیت عقاری را تنظیم مینماید. بر طبق این رهنمود فورم دورانی فروش زمین و فورمه دورانی فروش ساختمانها طی جداول علیحده که حاوی معلومات ضروری و لازم بوده و فاقد معلوماتهای زاید و غیر ضروری و سرگردان کننده است، ترتیب گردیده که برای مراجعین و ادارات ثبت و اسناد سهولتهای زیادی را به بارآورده است.

۴- طرز العمل تدویر جلسات مشورتی زونهای قضایی:

این طرز العمل ازجانب کمیسیون ساده سازی اجراءات قضایی جهت تنظیم تدویر جلسات مشورتی زونهای قضایی، دیوانهای محاکم استیناف و محاکم ابتداییه وضع گردیده است. دراین طرز العمل درمورد مواقع تدویر جلسات، اهداف جلسات، اجندای جلسات، موضوعاتی که راه حل آنها دستیاب نگردد و نیز پیرامون مکلفیتهای دارالانشای کمیسیون مواردی وجود دارد و درماده سوم طرز العمل هدف از تدویر جلسات مشورتی زونهای قضایی و محاکم استیناف ارتقای ظرفیت کاری و سطح علمی قضات و کارکنان اداری، تبادل تجارب و افکار، رسیدگی به موقع مشکلات اصحاب دعوی، تطبیق مقررہ معارف قضایی در سطح ولایات، برآورده شدن نیازمندیهای محاکم، تامین شرایط محاکمه عادلانه و بهبود قضا و قضاوت خواند شده است.

کار کمیسیون بخاطر ساده سازی اجراءات قضایی همچنان ادامه دارد.

ج: ایجاد سرعت عمل در اجراءات :

سرعت عمل در اجراءات متضمن یک اداره سالم، شفاف و خدمتگزار است. چهار سال قبل از امروز هزارها موضوع در سطح شورای عالی و هزارها دوسیه در سطح محاکم ابتداییه،

استیناف و حتی دیوانهای ستره محکمه تراکم کرده بودند که ضرورت به رسیدگی سریع و عاجل داشتند. در جریان یکسال بعد از تعیین اعضای ستره محکمه با توجه و تلاش خستگی ناپذیر اضافه از دو هزار موضوع در سطح دارالانشاء شورای عالی حل و فصل گردید و همزمان روال رسیدگی به مسایل روتین و روزمره نیز نورمال نگهداشته شد. به همین ترتیب دیوانهای ستره محکمه با کار و فعالیت ممتد توانستند از زیر بار پنجهزار دوسیه متراکم از گذشته بدر آیند و تا امروز اضافه از آن را نیز به گونه نورمال مورد انفصال قرار دهند. توجه کنید به گزارش زیر که دوسیه های فیصله شده توسط دیوانهای ستره محکمه را طی چهار سال گذشته نشان میدهد:

الف: دیوان جزای عمومی ستره محکمه:

دوسیه های فیصله شده به تفکیک سال:

شش ماه دوم ۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	شش ماه اول ۱۳۸۹
۲۲۰۰	۴۰۲۰	۶۰۲۰	۵۴۰۰	۲۷۶۶

ب: دیوان مدنی و حقوق عامه ستره محکمه:

دوسیه های فیصله شده به تفکیک سال:

شش ماه دوم ۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	شش ماه اول ۱۳۸۹
۵۸۴	۱۳۴۱	۱۱۵۸	۱۲۱۸	۷۴۹

ج: دیوان امنیت عامه ستره محکمه:

دوسیه های فیصله شده به تفکیک سال:

شش ماه دوم ۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	شش ماه اول ۱۳۸۹
۶۳۳	۱۳۵۱	۱۵۰۳	۱۷۱۰	۸۰۸

د: دیوان جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی و امور نظامی:

دوسیه های فیصله شده به تفکیک سال:

شش ماه دوم ۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	شش ماه اول ۱۳۸۹
غیرفعال بود	۳۶۲	۵۴۰	۱۵۸۰	۸۴۰

ه: دیوان تجارتي ستره محکمه:

دوسیه های فیصله شده به تفکیک سال:

شش ماه دوم ۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	شش ماه اول ۱۳۸۹
۳۷۴	۹۵۲	۶۰۶	۱۹۵	۵۶

مجموع دوسیه های فیصله شده در سطح دیوانهای ستره محکمه طبق تفصیل فوق در مدت چهار سال گذشته بالغ بر ۳۶۹۶۶ دوسیه میگردند.

به همین منوال سیر رسیده گی قضایا در محاکم مرکز و ولایات یک تغییر کمی و کیفی را در حل و فصل دوسیه ها نشان میدهد که در نتیجه تلاش و مساعی محاکم صورت گرفته است.

جلالتماب قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه بارها خطاب به روسا و منسوبین محاکم و فارغین ستاژ قضایی که قضاات جوان محاکم را تشکیل میدهند بر سرعت عمل در اجراءات که از بی سرنوشتی متهم و سرگردانی اصحاب دعاوی جلو گیری می کند تاکید کرده اند. ایشان همیشه گفته اند که مردم از ما هیچ توقعی بجز از سلوک نیک و حل به موقع مشکل شان ندارند و این هیچ عیبی را بر یک مامور و یایک قاضی متوجه نمیسازد که هرگاه دست عارضی را گرفته و ویرا به شعبه مربوط رهنمایی کرده و به حل خواسته قانونی وی با سرعت عمل پردازند.

اکنون محاکم افغانستان در میعاد که قانون پیش بینی کرده به حل و فصل دوسیه ها میپردازند و شورای عالی ستره محکمه اخیراً به ریاست تفتیش قضایی هدایت داده است تا حین تفتیش های عادی و اقتضایی سرعت عمل محاکم در رسیده گی به قضایای مربوط را نیز بررسی نموده و نتیجه را به شورا ی عالی ستره محکمه گزارش دهند.

شورای عالی ستره محکمه اهماال و غفلت قاضی در عدم رسیده گی به موقع یک دوسیه را قانوناً مورد باز پرس قرار میدهد.

د: تعدیل در قوانین و انفاذ مقررات ولوایح
به منظور انتظام امور قضایی:

ستره محکمه به منظور بهبود اجراءات قضایی و اداری ورهنمایی بهتر قضاات محاکم و ادارات مربوط که هدف اساسی آن راسرعت عمل در کار و جلو گیری از سرگردانی اصحاب دعوی تشکیل میدهد از دوسال بدینطرف تعدیلات لازم را در برخی از مواد قوانین نافذه در ساحه قضا وارد آورده که پس از طی مراحل قانونی نافذ شده اند و نیز مقررات، رهنمود ها و طرز العمل های داخلی را نیز به هدف انتظام امور قضایی و اداری تدوین، تصویب و به معرض اجرا قرار داده است که در زمینه مختصراً تماس گرفته میشود:

در اولین اقدام تعدیل لازم در قانون تشکیل و صلاحیت محاکم وارد گردید که به اثر آن دیوانهای جزایی ستره محکمه صلاحیت تعدیل حکم در مرحله رسیده گی فرجامی را حاصل نمودند. قبل برین که چنین صلاحیتی در قانون پیش بینی نگردیده بود، دوسیه هایی که به دلیل عدم مطابقت با قانون نقض میشد دوباره به محاکم تحتانی به منظور فیصله مجدد

ارسال میگردید که پروسه طولی را میپیمود و اسباب سرگردانی اصحاب دعوی و بی سرنوشتی محکومین را باعث میشد. ولی اکنون دیوانهای جزایی ستره محکمه هرگاه احساس نمایند که فیصله های محاکم تحتانی در مطابقت به احکام قانون صورت نگرفته، حکم صادره را تعدیل و متناسب به احکام قانون خود به اصدار حکم مجدد میپردازد که چنین صلاحیتی دستاورد خوبی محسوب میگردد.

هكذا با تعدیل و ایزاد در قانون تشکیل و صلاحیت محاکم بر طبق فرمان شماره ۴۷ مورخ ۱۹/۴/۱۳۸۷ مقام ریاست جمهوری، دیوان جرایم وظیفوی منسوبین نظامی و جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی در سطح ستره محکمه ایجاد و صلاحیت های ستره محکمه در حل مسایل ذاتی قضات و انسجام امور قضایی بیشتر گردیده است.

همینطور به اساس پیشنهاد ستره محکمه تعدیل و حذف برخی از مواد قانون اصول محاکمات مدنی مبتنی بر حکم ۱۳۵ مورخ ۲۷/۱۰/۱۳۸۶ ریاست جمهوری منظور گردید. به اساس تعدیل ماده ۲۹۸ قانون یاد شده واریسی از عرایض مبنی بر مشبوهیت یا تزویر اسناد رسمی مربوط به محکمه ابتدائیه ای میباشد که

اصل دعوی را رسیده گی مینماید و محکمه ادعای تزویر را همزمان و توأم با اصل دعوی ضمن یک فیصله منفصل میسازد. همچنان باتعدیل ماده ۲۱۵ این قانون سهولت هایی در اقامه شهود ذوالیدی در دعاوی اموال غیر منقول در نظر گرفته شده که بازهم به نفع اصحاب دعوی بوده و از سرگردانی آنان میکاهد. بر علاوه بر اساس پیشنهاد ستره محکمه و حکم شماره ۳۵۳ مورخ ۲۱/۴/۱۳۸۷ ریاست جمهوری ده فیصد محصول فیصله های محاکم از دعاوی ملکیت های عودت کننده گان مورد عفو قرار گرفت. توجیه در زمینه طوری صورت گرفته که هموطنان مهاجر، اکثراً در حال فقدان حد اقل نیازمندیهای حیات مخصوصاً از کشور های همسایه عودت مینمایند و در چنین شرایط ناگوار ناگزیرند به اقامه دعوی علیه افرادی که ملکیت های شانرا طور غیر قانونی اشغال نموده اند بپردازند.

به همین ترتیب شورای عالی ستره محکمه در چوکات صلاحیت شورا طرز العمل ها، رهنمودها و مقرره های ذیل را به منظور رهنمایی محاکم و سمت دهی بهتر امور تصویب و نافذ نموده است:

- طرز العمل توضیح به استهدات واصله.
- مقررہ نظارت از امور قضایی و اداری محاکم.

- مقررہ اجرای مثنی و ثایق.

- طرز العمل تعیین وظایف کاری زونهای قضایی .

- طرز العمل ابلاغ حکم به محکوم علیه غائب .

- قاعده توضیحی درمورد غصب عقار .

- رهنمود در باره طرز استفاده از مراکز فرهنگی قوه قضائیه.

- رهنمود در باره آموزشهای قضایی داخل خدمت .

- رهنمود توضیحی درمورد تکافل اجتماعی بی سرپرستان.

- رهنمود توضیحی درمورد تحریر فیصله ها .

- رهنمود توضیحی به ارتباط تنظیم امور ذوالیدی درمعدی

بها .

- طرز العمل سیستم اداری محاکم افغانستان .

- طرز العمل طرز سلوک قضایی قضات .

- اساسنامه انجمن قضات زن .

- مقررہ ستاژ محررین .

- مقررہ های فعالیت ریاست کنترل و مراقبت و ریاست

عمومی ثبت اسناد و وثایق.

همچنان ستره محکمه طی مدت گذشته نظریاتش را پیرامون

چگونگی مطابقت اضافه از بیست سند تقنینی با قانون اساسی

ابراز داشته و نماینده گان معرفی شده ستره محکمه در

کمیسیونهای مختلف تقنینی که از جانب انستیتیوت امور

قانونگذاری وزارت عدلیه برگزار گردیده اشتراک فعال بعمل

آورده اند .

فصل چهارم

ارتقای ظرفیت مسلکی

الف : برنامه ستاژ قضایی :

یکی از برنامه های اساسی قوه قضائیه ، ادامه برنامه های ستاژ

قضایی برای قضات جوان است . اولین کورس ستاژ قضایی در

سال ۱۳۴۷ با کمیت ۲۵ تن از ستاژیران به فعالیت آغاز نمود و

پس از چار دهه رکود در فعالیت آن ، در سال ۱۳۸۲ فعالیتش از

سر گرفته شد و فعلاً دوره ۲۶ عملاً دایر بوده و دروس آنها

درچوکات یک برنامه دوساله جریان دارد .

متناسب به توسعه تشکیلاتی قوه قضائیه درمراحل مختلف ،

شاملین کورس نیز بیشتر گردیده و دوره هایی که پس از سال

۱۳۸۲ دایر گردیده است حدود یکهزار تن از قضات جوان را

برای پیشبرد رسالت قضایی تقدیم نظام قضایی کشور نموده

است .

قضات فارغ شده درسه دوره اخیر به پنجصد تن بالغ میگردند

که از وجود آنان در تکمیل کمبود کادر های قضایی مرکز

وولایات استفاده صورت گرفته است .

به اساس ارجحیتی که در ستراتیژی قوه قضائیه در عرصه

آموزش قضات وجود دارد، نسبت به این امر توجه مسئولانه

صورت گرفته و در قدم نخست به منظور انسجام ورهبری هرچه بهتر این جریان کمیته عالی تعلیمات قضایی تحت ریاست محترم بهاءالدین بها عضو ستره محکمه و عضویت محترمین پوهاند عبدالعزیز عزیز و محمد عمر ببرکزی اعضای ستره محکمه ، محترم دوکتور عبدالملک کاموی آمرعمومی اداری قوه قضائیه ، محترم عتیق الله روفی رئیس دارالانشا و محترم محمد عثمان ژوبل رئیس تدقیق و مطالعات ایجاد گردیده است که فعالیت ستار قضایی و برنامه های آموزش داخل خدمت را رهبری مینماید.

سه سال قبل ستره محکمه با نگرانی ایکه از لحاظ عدم تجانس سویه تحصیلی و نصاب تعلیمی پوهنخی های حقوق وشرعیات پوهنتون کابل داشت جلسه ایرا با وزیر تحصیلات عالی به اشتراک روسای فاکولته های فوق دایر وروی نصاب تعلیمی این فاکولته ها به منظور ایجاد یک موازنه منطقی درسویه تحصیلی فارغین هردو پوهنخی که بعد به قضا میایند تبادل نظر نموده و نکات نظرش را به آگاهی آنان رسانید . بعداًاز طریق کمیته عالی تعلیمات قضایی بر نصاب درسی دوره های ستار تجدید نظر بعمل آمده و مضامینی شامل نصاب گردید که عملاً قضات را در ارتقای دانش مسلکی و کار عملی در محاکم کمک مینماید . در پیشبرد نصاب درسی از استادان متجرب پوهنتون و

نیز از قضات با تجربه ستره محکمه استفاده صورت گرفته و تمامی امکانات و وسایل بخاطر پیشبرد بهتر دروس آنان فراهم گردیده است چنانچه ستره محکمه در تفاهم با موسسات همکار عدلی وقضایی پرداخت مدد معاش معین به ستاژیران را تامین نموده تا حد اقل با آرامش خاطر به تعقیب دروس پردازند.

ستره محکمه با توجه به علاقمندی و مراجعه متقاضیان به کورس ستار قضایی پروسه شفاف اخذ امتحان کانکوراز آنانرا به استندرد های اکادمیک و پوهنتون آغاز نمود که به اساس ان معیار جذب ، اخذ نمره بلند بوده و حق هیچ کسی در شمولیت در کورس تلف نگردیده است .

پوهاند عبدالسلام عظیمی قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه که بیشتر از همه مواظب و حامی کورس ستار قضایی اند در محفل اختتامیه بیست و سومین دور ستار ، خطاب به فارغین فرمودند :

کشور ما امروز نیاز به امنیت دارد که این امر بدون تامین عدالت و موجودیت سیستم موثر قضایی بعید به نظر میرسد . جوانانی که امروز با فراغت از کورس ستار قضایی وارد صحنه عملی کار میشوند باید از همین حالا احساس خدمت صادقانه را

نسبت به خویش تلقین نموده و آنرا در مغزهای شان جا دهند زیرا طبیعتاً مردم از کسانی که به پول بیوه، یتیم و بیچاره تربیه میشوند و از پوهنتون ها و موسسات بالاتر ازان فارغ میگردند توقعات زیادی دارند تربیت مسلکی در هر بخشی که باشد از اهمیت و ارزش فراوانی برخوردار است بالاخص تربیت مسلکی و اخلاق و وظیفوی در عرصه قضا از جمله مهمترین اساسات است زیرا سر و کار یک قاضی با مردم رنجدیده، مظلوم و اکثراً عوام بوده اگر در برخورد با آنها از سلوک و رویه مطلوب استفاده بعمل نیاید، مشکلات آنها درک نشود و قلبهای شان تسخیر نگردد و لو که حکم به نفع آنها هم باشد اعتماد مارا کسب نخواهند کرد زیرا تنها دانش و تجربه ما نمیتواند اهداف و مطلوب و وظیفوی را حاصل نماید.

رهبری ستره محکمه از جوانان حاضر که شامل کادر قضا میشوند همچنان توقعات خدمتگزاری بهتر رانسبت به مردم دارد و چون قضا بنفسه یک مدرسه است ما هم میکوشیم تا قضات جوان را هرچی بیشتر زیر نظر داشته و با طرح رهنمود هایی که تنظیم کننده مناسبات سلوکی آنان باشد آنها را کمک معنوی نماییم.

ب: برنامه های اختصاصی مسلکی:

ستره محکمه به منظور تقویت آموزش مسلکی قضات که کورسهای ستار قضایی را سپری نکرده اند با عقد تفاهم نامه هایی با موسسات همکار عدلی و قضایی اقدامات زیادی را برداشته و به آنان زمینه های تدویر برنامه های آموزشی کوتاه مدت قضایی، سیمینار ها و آموزشهای اختصاصی را مطابق به پلان فراهم نموده است.

طی سه سال (۱۳۸۵-۱۳۸۸) به تعداد هفتصد تن از قضات با سپری نمودن تریننگهای کوتاه مدت قوانین مدنی و جزایی را آموخته و پنجصد تن از قضات دیگر برنامه های تخصصی حقوق فامیل، حقوق اطفال، حقوق تجارت و حقوق ملکیت های فکری (حقوق مولفین و ابداع آثار) را فرا گرفته اند.

ج: ستار محررین:

ستره محکمه موازی به آموزش قضات، موضوع ستار محررین را که در محاکم اجرای وظیفه مینمایند و با دوسیه ها و فیصله ها و انواع وثایق شرعی سر و کار دارند و ایجاب مینماید تا از مهارت لازم مسلکی در زمینه برخورددار باشند، تحت مطالعه قرار داده و اخیراً مقرر ستار محررین را به تصویب رسانیده است.

این مقررہ کہ در پنج فصل و ۲۵ مادہ ترتیب گردیدہ ، تدویر کورس را بہ دوکتگوری از محررین یعنی آنانی کہ جدیداً بہ وظیفہ تقرر حاصل مینمایند و آنانی کہ بالفعل محرر اند در نظر گرفته است .

جذب در کورسهای محرری از فارغان پوهنخی های شرعیات، حقوق و فارغان مدارس دینی و آنهایی که در امتحان کانکور ستاژ قضایی نمره کمتر اخذ کرده اند صورت میگیرد . برنامه کورس شامل تدریس مضامین مسلکی و فنی و تشریح قوانین ، مقررات، لوایح و متحد المالها ، طرز تنظیم و تحریر وثایق و اسناد قضایی ، آموزش کمپیوتر بہ حد ضرورت ، کسب معلومات عملی در محاکم و تدریس سلوک کار در محاکم است .

از دورہ ششمہ پیش بینی شدہ چہارماہ آن دروس نظری و دوماہ اخیر آن برای ستاژ در محاکم اختصاص دادہ شدہ است . مقررہ ستاژ محررین مکلفیت های محاکم در برابر ستاژ کنندہ گان را چنین معین نمودہ است :

- راهنمایی عمومی ستاژیران در مورد اجراء قضایی و اداری محکمہ و طرز برخورد با مراجعین .

- دادن معلومات و توضیحات لازم در مورد قضایای مورد رسیدہ گی.

- بدسترس گذاشتن اسناد قضایی و دادن توضیحات لازم در بارہ آنها .

- آشنا ساختن ستاژیران بہ طرز تحریر فیصلہ ، وثایق و سایر امور .

- سایر همکاری های مطلوب و مثمر در مورد کسب بہتر معلومات های عملی اداری ستاژ کنندہ گان .

در اخیر ہر دورہ آموزش ، امتحان نہایی عملی و نظری از شاملین کورس اخذ میگردد.

شورای عالی سترہ محکمہ اخیراً بہ موجب مصوبہ شمارہ ۹۰۳ مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۲۹ نصاب تعلیمی کورس محررین را چنین تصویب کرد :

کورس آموزش مطابق احکام فصل سوم مقررہ آموزش محررین ، برای محررین بر حال چہار ماہ و برای کسانی کہ سابقہ محرری ندارند ششمہ در نظر گرفته شدہ است .

دروس نظری ہر دو بخش طی چہار ماہ طبق تقسیم اوقات معین اجراء میشود.

باختم دوره چهار ماهه نظری و اخذ امتحان، محررین برحالی دوباره به وظایف شان اعزام میگردند و دوره ستاژ عملی برای مشمولین کورس که دارای سابقه محرری نمی باشد به محاکم مربوط صورت میگیرد.

جدول زمانی دوره ستاژ عملی از طرف ریاست عمومی تدقیق و مطالعات تنظیم و تطبیق میشود.

پروگرام دروس نظری کورس شامل مضامین ذیل میباشد:

الف: رهنمای وثایق.

ب: قانون اصول محاکمات مدنی. قانون اصول محاکمات تجارتی و قانون اجراءات جزای (تاجائیکه به وظایف و فعالیت محررین تعلق می گیرد).

ج: مسایل نشان انگشت.

د: املاء، انشاء و حسن خط.

ه: قانون محصول و تعرفه های دولتی.

و: سلوک کار در محاکم.

ز: مقررات لوايح و متحدالمالها (تاجائیکه به کار محررین رابطه میگیرد).

ح: سایر مطالبیکه شورای عالی یا کمیته عالی تعلیمات قضائی لازم بیند.

مطالب قابل تدریس از طرف استادان کورس بشکل لکچر نوت تهیه میشود.

اداره کورس مکلف است تالکچرنوت ها را به تعداد مشمولین کورس تکثیر و باختیارشان قرار دهد.

ستره محکمه متیقن است که با تحقق عملی نصاب فوق یک توازن منطقی در سطح دانش محررین در محاکم به میان خواهد آمد.

د: تبادل تجارب قضایی:

۱- تصاویب و متحد المالهای شورای عالی ستره محکمه:

شورای عالی ستره محکمه به مثابه عالیتین ارگان قضایی کشور بر توحید اجراءات قضایی محاکم متوجه بوده و همواره میکوشد تا از طریق صدور مصوبات که متحد المالاً به تمامی محاکم ارسال میشود، اجراءات محاکم را وحدت بخشیده

آنان را در جهت اجراءات سالم و همسان قضایی رهنمایی نماید. در این پروسه به استهداات واصله محاکم در خصوص قضایای مختلف جزایی، مدنی و تجارتی غور صورت گرفته و پس از تدقیق لازم در خصوص این استهداات که از جانب مدققین قضایی بعمل میاید، شورا یعالی نیز استهداات واصله را مورد غور و دقت مجدد قراردادده و محاکم رادر پرتو احکام قانون و شریعت رهنمایی لازم مینماید. این تصاویب به منظور توحید

مراقب قضایی به آگاهی تمامی محاکم رسانیده میشود. طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۸ (۱۹۰) تصویب به وسیله (۱۳۳۰۰) متحد المال به آگاهی محاکم مرکز و ولایات و سایر مراجع ذیربط عدلی رسانیده شده و هدایت داده شده تا بر وفق آن اجراءات شانرا عیار سازند.

۲- تدویر سیمینار های قضایی :

تدویر سیمینار های قضایی به مثابه عرف قضایی در مقطع های مشخص تاریخی مشکلات قضایی و اداری قوه قضائیه را مورد غور قرار داده و راه های مطلوب برون رفت را تشخیص و تصویب نموده است.

در سال ۱۳۸۶ سیمینار عالی روسای محاکم تحت عنوان (تعمیم قانونیت - تامین عدالت) به منظور غور و رسیدگی بر استهداات واصله و دریافت راه حلهای مناسب و معقول در پرتو احکام شریعت و قوانین نافذه با پیام جلالتماب رئیس جمهوری و بیانیه اساسی پوهاند عبدالسلام عظیمی قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه در بالروم هوتل انترکانتی نتتال گشایش یافت. این سیمینار از طریق پنج کمیسیون بر ۱۵۰ موضوع جزایی و امنیت عامه، بر یکصد موضوع مدنی، تجارتی، حقوق عامه و احوال شخصیه، چهل موضوع امور وثایق و ۲۵

مسئله اداری و متفرق غور نموده و راه حل های شرعی و قانونی را پیش بینی نمود و ضمناً پنج رهنمود، چهار طرز العمل، دو مقرر و دو قاعده توضیحی را به تصویب رسانید که بعداً مجموع این تصاویر مورد غور شورای عالی ستره محکمه قرار گرفته و پس از تایید در کتاب قطوری تنظیم و به اختیار محاکم مرکز و ولایات کشور قرار داده شد.

سیمینار عالی روسای محاکم ۱۳۸۶ از لحاظ کمیت و کیفیت استهداات رسیده به آن از مهمترین سیمینار های قضایی در نوع خود بود که توانست مشکلات پیچیده و غامض قضایی را حل و تصاویر مطلوب را صادر نماید.

۳- تدوین کتاب راهنمای قضات :

ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان از سه سال بدینطرف متوجه این امر بوده تا در زمینه ارتقای سطح دانش حقوقی قضات چه از طریق تدویر سیمینار ها و چه هم با انتشار آثار حقوقی، صدور مصوبات، رهنمود ها و متحد المالها، تدویر کورسهای آموزشی داخل خدمت و امثال ان اقدامات لازم، مفید و موثر را انجام دهد.

از جمله این اقدامات یکی هم تالیف و تدوین کتاب راهنمای قضات با شرح سلوک قضایی و اجراءات جزایی است که به

ارشاد ورهنمایی جلالتماب پوهاند عبدالسلام عظیمی قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه و با همکاری سازمان بین المللی انکشاف حقوق توسط کمیته ای مرکب از قضاات تدویر و تنظیم شده است .

متن کتاب شامل دو بخش میباشد که بخش اول آن طرز العمل قاضی ، ارزشهای قوه قضائیه و ارزشها و روشهای قضاات را توضیح مینماید و بخش دوم زیر عنوان (قانون اجراءات جزایی) مسایل مربوط به اجراءات قبل از محاکمه ، اصول محاکمه و شیوه های اعتراض بر حکم را توضیح نموده است .

تدوین و تنظیم این رهنما که مسایل و موضوعات جزایی ، سلوک و روشهای قاضی را دربردارد گامی است که نخستین بار در نظام قضایی کشور برداشته شده است . بنابراین تعمیم آن برای محاکم یک امر ضروری و مفید تشخیص و عملی گردیده است .

۴- سفر ها به منظور تبادل تجارب :

یکی از زمینه های تبادل تجارب ؛ فراهم آوری زمینه های سفر های قضاات به کشور های خارج است که باهمین فرصت قضاات میتوانند در سمپوزیم ها ، کنفرانسها ، سیمینار ها ، و مجالس حقوقی خارجی اشتراک کرده و نیز بابازدید از نهاد

های عدلی و قضایی این کشورها معلومات و آگاهی کافی لازم از چگونگی سیستم های حقوقی و قضایی کشور ها بعمل آورده و نیز در نتیجه تبادل نظر نظام قضایی افغانستان را به جهان خارج بشناسانند .

طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۸ بیش از یکصد تن از قضاات که مقامات رهبری قوه قضائیه تا قضاات عادی محاکم را در بر میگیرند با استفاده از برنامه های سفری کوتاه مدت به کشور های ایا لات متحده امریکا ، فرانسه ، هالند ، ایرلند ، فنلند ، مصر ، عربستان سعودی ، امارات متحده عربی ، هند ، نیپال ، پاکستان ، ایران ، فلپین ، دنمارک ، اذربائیجان ، سوئیس ، رومانی ، مالیزیا ، اندونیزیا ، چک وپانامه سفر نموده اند .

این سفر ها بنابر اجندا های متفاوت تکراری هم صورت گرفته و برای قضاات نهایت مفید و ثمر بخش واقع شده زیرا نظام قضایی افغانستان پس از یک رکود سی ساله دوباره درمناسبات بین المللی مطرح گردیده و آگاهی از نظام های حقوقی و قضایی جهان نیز از جمله ضرورت های قضاات و محاکم افغانستان را تشکیل میدهد .

درهمین راستا بتأسی از اهداف ستراتیژیک ستره محکمه ج.ا.ا در زمینه تربیه مسلکی و ارتقای ظرفیت کاری

کادرهای قضائی پروتوکول همکاری دوجانبه میان ستره محکمه ج.ا.ا و وزارت عدلیه جمهوری عربی مصر در اواخر سال ۱۳۸۸ امضاء و توافق شد تا وزارت موصوف زمینه آموزش قضات افغانستان را در مرکز ملی تعلیمات قضائی قاهره فراهم سازد.

بدین ترتیب ستره محکمه ج.ا.ا تجویز کرد تا چهار گروپ قضات محاکم به مقصد فراگیری آموزش های لازم در ساحات: مدنی، احوال شخصیه، تجارتی و جزائی بطور متناوب عازم آن کشور گردند.

بموجب توافق که فضیلتآب محترم پوهانند عبدالسلام «عظیمی» قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه ج.ا.ا و جلالتمآب مستشار مرعی ممدوح وزیر عدلیه کشور مصر ضمن امضاء پروتوکول بعمل آوردند، موضوع تعیین قضات برای اعزام به کشور مصر از جانب کمیته منتخب شورای عالی ستره محکمه، بملاحظه سوابق تحصیل و سوابق کاری تصویب و منظور گردید و طبق آن اعضاء گروپ اول قضات دیوان های مدنی محاکم استیناف و محاکم ابتدائیه به ترکیب ذیل عازم قاهره مرکز جمهوری عربی مصر گردید:

ترکیب گروپ در مجموع عبارت بود از:

محمد عثمان ژوبل لیسانس پوهنځی حقوق پوهنتون کابل
رئیس عمومی تدقیق و مطالعات ستره محکمه.

جاوید رشیدی لیسانس پوهنځی شرعیات کابل عضو دیوان مدنی و حقوق عامه استیناف کابل.

احمد فهیم قویم لیسانس پوهنځی شرعیات کابل عضو دیوان مدنی حوزه اول کابل.

محمد عارف آصف لیسانس پوهنځی شرعیات عضو دیوان مدنی حوزه دوم کابل

محمد ولی فروتن لیسانس پوهنځی شرعیات عضو دیوان مدنی حوزه سوم کابل.

عبدالله امیری لیسانس پوهنځی شرعیات عضو دیوان مدنی حوزه چهارم کابل.

فضل هادی رئیس دیوان مدنی و حقوق عامه استیناف ولایت ننگرهار.

محمد اجمل رئیس دیوان مدنی حوزه اول ننگرهار.

عبدالله نصر لیسانس پوهنځی شرعیات کابل عضو دیوان مدنی حوزه اول هرات.

سید عبدالناصر بادشاه لیسانس پوهنځی شرعیات عضو دیوان مدنی حوزه اول هرات.

میرویس لیسانس پوهنخی شرعیات کابل، رئیس دیوان مدنی و حقوق عامه محکمه استینا ف ولایت بلخ.

نصیر احمد غوثی لیسانس پوهنخی شرعیات کابل، عضو دیوان مدنی حوزه اول بلخ.

عباد الله لیسانس پوهنخی شرعیات کابل رئیس دیوان مدنی و حقوق عامه استینا ف ولایت بغلان.

محمد اقبال لیسانس پوهنتون دعوت الجهاد پاکستان، رئیس دیوان مدنی و حقوق عامه استینا ف ولایت تخار.

در جریان (۴۷) روز که شامل (۳۳) روز رسمی، (۱۹۸) ساعت درسی (۶۰) دقیقه ای جمعاً (۶۰) مضمون در زمینه های حقوق مدنی، حقوق تجارت، احوال شخصی و امور فامیلی و به ارتباط و سایل اثبات و سایر مسایل قضائی طور مقایسوی تنظیم و تدریس شده است

شیوه درس به شکل محاضره دوجا نبه بوده و در آغاز، موضوع به اساس احکام فقه اسلامی، سپس بموجب قوانین مصر و در اخیر با مقارنه به قوانین برخی کشورها تدریس شده و به همکاری قضات اشتراک کننده با قوانین افغانستان تطبیق داده شده است.

مضامین تدریس شده موضوعات آتی را دربر داشت:

الف: مسایل عام قضائی.

ب: مسایل مربوط به احوال شخصیه و محاکم فامیلی.

ج: مسایل مربوط به حقوق مدنی.

د: مسایل مربوط به اصول محاکمات.

ه: مسایل مربوط به حقوق تجارت و امور اقتصادی.

و: مسایل مربوط به حقوق کار.

در تحت هر عنوان فوق ده ها موضوع فرعی تنظیم و به گونه سیستماتیک تدریس گردیده است.

همچنان به اساس پروگرام اداره مرکز ملی تعلیمات قضائی قاهره، قضات افغانستان در پهلوی مطالعه مضامین فوق و دروس نظری، از محاکم و نهادهای قضائی کشور مصر دیدن نمودند که در هر بخش از طرف یک نفر مستشار توضیحات لازم داده شده است.

بازدیدها بطور ذیل صورت گرفته است:

دفتر میکرو فیلم مرکز ملی تعلیمات قضائی.

محکمه اقتصادی قاهره.

محکمه عالی قانون اساسی.

محکمه ابتدائیه شمال قاهره.

دفتر صلح فامیلی محکمه ابتدائیه مرکز (وایلی).

به همین ترتیب در مدت فوق به همکاری اداره مرکز ملی تعلیمات قضائی قاهره قضات افغانستان بامقامات ذیل ملاقات نموده اند :

ملاقات باجناب محترم مفتی دیار مصر.

در آغاز این ملاقات مفتی مصر در مورد سوابق تاریخی دارالافتاء مصر معلومات داد و از گروپ اول قضات که بمنظور آموزش و ارد مصر شده اند استقبال گرم نمود. سپس از جانب رئیس تدقیق و مطالعات ستره محکمه ج.ا.ا که در رأس هیأت قرارداداشت به ارتباط سوابق تاریخی (افتاء) در افغانستان معلومات ارائه شد و در اخیر مفتی مصر وعده سپرد که در مورد تقویه اداره دارالافتاء ستره محکمه در پیوست به ملاقاتی که با فضیلتما ب پوهاند عبدالسلام «عظیمی» قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه داشتند از هیچگونه همکاری و مساعدت دریغ نمی ورزند.

ملاقات باجناب فضیلتما ب محترم امام اکبر دوکتور احمدطیب شیخ ازهر شریف.

درین ملاقات جناب شیخ از قضات کشور افغانستان استقبال گرم بعمل آورده اظهار داشتند که گروپ فعلی قضات و قضاتی که در دوره های بعدی برای آموزش به کشور مصر

می آیند مهمان جامع الازهر بوده و در مدینه البعوث الاسلامیه اعاشه واباته می گردند. و نیز افزودند که ما برای مردم غیر عرب بخصوص به افغانها نسبت به اعراب امتیاز بیشتر قایل می باشیم .

ملاقات بامشرف عام مدینه البعوث الاسلامیه و مشاور قانونی فضیلتما ب شیخ الازهر در مجلس واحد در دفتر کار مشرف عام صورتن گرفت . درین ملاقات قضات باستقبال گرم هر دو قرار گرفتند. درین ملاقات مشاور حقوقی به تأییدیهانات مشرف عام ، فرمود که قضات افغانستان در کشور مصر بحیث مهمان نی بلکه بحیث عضو فامیل قرار دارند و اینجا خانه خودشان می باشد و ما از تمام قضاتی که به دوره های بعدی برای آموزش می آیند بمثابه خانه شخصی شان استقبال نموده اعاشه واباته می داریم.

بازدید قضات از جاهای تاریخی و فرهنگی نیز جزء پروگرام مرتبه مرکز ملی تعلیمات قضائی قاهره بود که قضات در زمان اقامت خویش در مصر از شهر سکندریه ، کتابخانه مرکزی سکندریه که شامل مسایل فرهنگی می باشد، موزیم ملی مصر ، موزیم حربی ، موزیم پانورا ما ویکتعداد مساجد که نمونه های از تمدن اسلامی رادربرمی گیرد بازدید نمود.

همچنان به همکاری اتحادیه محصلین مدینه البعوث الاسلامیه ازطور سینا که یک محل تاریخی می باشد دیدن بعمل آورد.

یک نتیجه گیری کلی از سفر گروپ اول قضات افغانستان به مرکز تعلیمات قضایی قاهره نشان میدهد که :

در نتیجه مطالعه مقایسوی د رمدت مذکور این نتیجه بدست آمد که قانون مدنی افغانستان در اکثر موارد با قانون مدنی وقانون احوال شخصیه مصر توافق دارد.

قانون احوال شخصیه مصر در مطابقت کامل با شریعت اسلام تنظیم شده که بامسایل احوال شخصیه مندرج قانون مدنی افغانستان حد اکثر توافق دارد.

مرکز معلومات قضائی که درچوکات مرکز تعلیمات قضائی قاهره تنظیم و فعالیت دارد، با فراهم ساختن خدمات قضائی وتنظیم دائرة المعارف قضائی ممد کار محاکم قرار گرفته است. زیرا از یکسو معلومات های قضائی رامنسجم ساخته وازجانب دیگر درمورد هر قضیه دارای معلومات می باشد و متن فیصله یاوثیقه صادر از محاکم رابطور کمپیوتری در اختیار دارد.

همچنان امور تحریرات هر محکمه توسط همین مرکز بطور کمپیوتری تنظیم شده موجب سهولت در کار محاکم ومراجعین گردیده است.

چون تشکیل این مرکز در چوکات تشکیلات ستره محکمه ج.ا.ا به اساس توافق قبلی روی دست می باشد استفاده از تجارب مرکز مذکور در راه نیل به هدف فوق مفید ومطلوب است.

در مرکز ملی تعلیمات قضائی قاهره اداره آرشیف کمپیوتری فعال است این مرکز جدا از مرکز معلومات قضائی ، دوسیه ها وسوابق قضایای فیصله شده قبلی را به سیستم میکرو فیلم تنظیم می کند مثلاً یک دوسیه چند هزار صفحه ای را در یک میکرو فیلم جا جا می سازد که محافظت واستفاده آن نسبت به اصل دوسیه بمراتب آسانتر است. اگر ایجاد این سیستم در کشور عزیز ما افغانستان د ر فرصت مساعد مورد مطالعه قرار گیرد مفید است.

سهمگیری وزارت عدلیه مصر در زمینه تشکیل محاکم فامیلی در حالیکه دونهاد دیگر (دفاتر صلح فامیلی) و (دفاتر مساعدت های قانونی) همکار وممد آن می باشد قابل توجه است.

این تشکیلات از یکسو برای استحکام نظام فامیلی کمک می کند تا جلوی ازهم پاشیدن نظام خانواده را که به سرنوشت اطفال تأثیر دارد بگیرند، و در نهایت اگر مسایل صلح و مساعدت های قانونی گارگرنیفتاد حد اقل هر دو جانب می توانند در صورت دلایل، بدون عقده و دشمنی بعدی ازهم جدا شوند.

تشکیل محکمه اقتصادی:

این محکمه در پهلوی محاکم مدنی و تجارتی بطور خاص فعالیت داشته مسایل مربوط به پول، بانکداری، افلاس و مسایل مهم تجارتی را رسیدگی مینماید.

هدف این محکمه آنست تا روابط میان بانک ها و معاملات بانکی برقرار بوده و مسایل اختلافی آن هابسرعت لازم حل و فصل گردد.

درین محکمه برخلاف سایر محاکم تشکیل (قاضی تحضیر) موجود است که قبل از حکم تمام مراحل آن را تکمیل و اوراق را منسجم، اسناد را فراهم و طرفین را به مجلس قضائی حاضر مینماید.

قاضی تحضیر در حکم سهم نمی گیرد.

در پایان سفر رئیس هیئت قضات، از چگونگی اشتراک قضات افغان درین برنامه و میزان سهم گیری و علاقمندی شان چنین ارزیابی بعمل آورده است:

تاجائیکه بملاحظه رسیده است، قضات اشتراک کننده در ترینک فوق باکمال علاقمندی و آمادگی لازم سهم گرفته و استادان و گذشته از آن رئیس مرکز آقای مستشار دوکتور حسن «بسیونی» بارها از علاقمندی قضات افغانستان و از سهم گیری در محاضره و از استعداد آنها توصیف نموده اند لذا این نتیجه بدست می آید که قضات مذکور از طرف کمیته منتخب شورای عالی ستره محکمه درست انتخاب شده اند و چون این قضات ازدوره (۲۴) کورس ستار قضائی و دوره های بعدی آن انتخاب شده اند نتیجه دوم این است که اندوخته های کورس ستار قضائی آنان را در فهم مسایل حقوقی و قانونی بسطح بالا و مناسب کمک کرده است

۵- سلوک قضایی:

از آنجایی که تعیین معیارها و موازین رفتاری قضات در قبال مراجعین، اصحاب دعوی و توضیح وظایف و مسئولیت های قضات از اولویت های جدی قوه قضائیه میباشد، به همین منظور در مطابقت به مواد ۱۲۳-۱۳۳ قانون اساسی و ماده ۶۸

قانون تشکیل و صلاحیت محاکم ، مقرر طرز سلوک قضایی قضات در چهار فصل و ۲۴ ماده نافذ گردید که در آن موازین رفتاری قضات ، مطلع ساختن آنان از چنین معیار ها و موازین و تنظیم امور مربوط به وظایف و مسئولیت های آنان وضع گردیده است .

فصل اول مقرر مبنای و هدف مقرر و فصل دوم وظایف و مسئولیتهای قضات را که بر موارد ذیل استوار است احتواء می کند:

استقلال و بیطرفی قاضی ، قضاوت مبتنی بر استنباط از حقایق و واقعیت ها ، حق ابراز آزادانه نظر قاضی ، امتناع قاضی از رسیدگی به قضیه ای که متیقن گردد که تحت فشار غیر قابل اجتناب قرار دارد ، اطاعت از اوامر بالایی در حدودی که با استقلال و بیطرفی وی در تعارض نباشد ، مراقبت قاضی از تطبیق قرار ها و احکام صادره در حدود مجوز قانون ، برخورداری قاضی از حقوق اساسی و مدنی ، توجه به حقوق قانونی طرفین دعوی ، رعایت حق حضور آزادانه اصحاب دعوی در جلسه قضایی ، اکمال منصفانه قضایا در چهارچوب قانون ، آگاه ساختن طرف فیصله از میعاد و طرز العمل قانونی اعتراض بر حکم ، غیر جانبدار بودن قاضی به مثابه تضمین در تحقق

عدالت ، اصدار فیصله در مورد نقض حقوق متهم (در صورتیکه صورت گرفته باشد) و ارسال آن به مراجع مربوط ، تامین حق آزادانه اصحاب دعوی در ارائه دلایل و مدارک از پیشگاه محکمه و آگاهی قاضی از تمامی قوانین ، میثاقها و معاهدات بین المللی برای انجام قضاوت عادلانه . و فصل سوم بر سلوک قاضی اختصاص دارد که سلوک ویرا در داخل و خارج محکمه و در تعامل با اصحاب دعوی و کارمندان حقوقی ، اولویت دهی وظایف قضایی بر تمام فعالیت های دیگر ، اجتناب قاضی از قبول هرگونه هبه و منفعتی که او را در مظان تهمت قرار دهد ولو از هر طریقی که باشد ، مراقبت از سلوک و رفتار همکاران ، مراقبت از عملکرد سایر قضات بخاطر حفظ حیثیت و وقار قوه قضائیه ، تنظیم و مشخص نموده است .

این طرز العمل از طریق برنامه های متعدد آموزشی به قضات توضیح و تشریح گردیده و همه بر محتویات آن وارد و واقف اند.

قسمت دوم

مبارزه با فساد اداری

فصل اول

برخی از عوامل عمده فساد اداری و تحلیل آن
تطبیق ستراتیژی اصلاح اداره و مبارزه با فساد اداری :

ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان اندکی قبل از صدور
حکم شماره ۵۱ مورخ ۱۳۸۵ر۶ر۴ مقام ریاست جمهوری
درمورد توظیف کمیسیون ذیصلاح به منظور تدوین ستراتیژی
مبارزه با فساد اداری و اصلاح اداره تحت ریاست جلالتماب
قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه ، موضوع مبارزه با فساد
اداری رادر اولویت کاری قرار داده و کار عملی در زمینه را آغاز
نمود .

نخست با ارزیابی همه جانبه ، عوامل فساد اداری در سیستم قوه
قضائیه تصنیف و در دو بخش :

الف : عوامل داخلی

ب : عوامل بیرونی ، قرار ذیل مورد مطالعه قرار گرفت :

الف : عوامل داخلی :

۱- اتخاذ تدابیر درمورد بهبود وضع زنده گی قضات :

با توجه به تشخیص عوامل داخلی اولاً در عرصه تامین معاشات قضات که بتواند حد اقل نیازمندیهای آنان را مرفوع نماید اقدامات بعمل آمد و طوریکه قبلاً نیز اشاره شد معاشات قضات بعد از مفاهمه با جلالتماب محترم رئیس جمهوری اسلامی افغانستان و توجه جدی شان به ارتقای معاشات قضات ، ستره محکمه با وزارت محترم مالیه پروتوکولی را به امضا رسانید که به موجب آن الی زمان انفاذ قانون معاش مقامات عالی دولت معاش قضات عجالتاً به داخل سه کتگوری تنظیم گردد . این اقدام یک پاسخ عاجل به نیازمندیهای ضروری قضات بود که از طرف ستره محکمه ضرورت آن تشخیص گردید اما باید گفت که تادیه معاش مناسب برای قضات در قانون اساسی تسجیل گردیده و در قانون معاشات مقامات عالی دولت در یازده کتگوری تنظیم و برای طی مراحل به شورای ملی ارسال گردیده که با انفاذ آن بهبود بیشتری درین مورد رونما خواهد گردید .

ثانیا مشکل رهایشی :

آنچه برای قضات در مرکز و ولایات مشکل آفرین است نداشتن خانه رهایشی برای آنان است ، در حال حاضر ستره محکمه برای عده محدودی از قضات صرف در مراکز برخی از ولایات خانه رهایشی دارد ، برای رفع این معضله بودجه کافی و یا هم کمک های خارجی در کوتاه مدت ضرورت است . از آنجاییکه از جمله ۳۴ ولایت کشور تعداد زیادی از ولایات جدید تشکیل استند بر علاوه میسر نبودن بودجه و وجوه مالی کافی حتی نقشه شهری و دسترسی به ساحه ای که اعمار تعمیرات مورد ضرورت را ممکن سازد نیز وجود ندارد .

بهر حال از طرف ستره محکمه درمورد بهبود و حمایه حقوق قضات همواره بر علاوه دومورد فوق الذکر در سه مورد ذیل نیز مجادله پیگیر صورت گرفته است و آنرا در تمام اسناد ، مباحثات و استراتژی خود شامل ساخته و بآن اصرار ورزیده است که جمعاً پنج مورد ذیل را تشکیل میدهد :

- ۱- امنیت
- ۲- معاشات
- ۳- ترانسپورت
- ۴- منازل رهایشی
- ۵- دفاتر مناسب

۲- اتخاذ تدابیر وقایوی به منظور جلوگیری از فساد اداری:

ستره محکمه به منظور جلوگیری از فساد اداری، برای رسیدن باین هدف اقدامات جدی و موثری اتخاذ نمود تابا ایجاد شفافیت کاری خدمات بهتری عرضه گردیده و آنانی که در شیوع فساد اداری سهیم اند از صفوف کادر قضایی بیرون ساخته شوند که چنین هم شدو ستره محکمه دراین بخش از تمام ارگانهای دیگر دولتی با تاسیس اداره بنام کنترل و مراقبت پیشقدم است.

اداره کنترل و مراقبت قضایی با دست گیری تمام افرادی که بافساد سروکاردارند اعم از قضات، کدر اداری، کمیشن کاران، وکلای مدافع، پولیس، خارنوالان و سایر کسانی که ازانام قاضی ویا محکمه سوء استفاده و از آدرس ایشان اصحاب دعاوی را اذیت ویا فریب میدادند برخورد جدی نمود و این امر باعث ان گردیده تا ترس و بیم فزاینده میان آنانی که به فساد و شیوع ان علاقمند اند ایجاد گردد.

ارقام ذیل نشاندهنده گراف دستگیری ها به اتهام رشوه توسط این ریاست در چهار سال گذشته است:

- دستگیری در نیمه دوم سال ۱۳۸۵: ۶ تن قاضی و یکن کارمندا داری.
 - دستگیری در سال ۱۳۸۶: ۳ تن قاضی، ۳ تن محرر و کارمند اداری و دوتن افراد غیر منسوب به قضا.
 - دستگیری در سال ۱۳۸۷: ۱۸ قاضی، ۷ محرر و کارمند اداری و ۱۱ فرد غیرمنسوب به قضا.
 - دستگیری در سال ۱۳۸۸: ۲۴ تن قاضی، ۸ محرر و کارمند و ۳۲ فرد غیر منسوب به قوه قضائیه.
 - دستگیری درشش ماه اول سال ۱۳۸۹: ۶ تن قاضی، ۸ محرر و کارمند و ۱۰ فرد غیرمنسوب به قوه قضائیه.
- افراد فوق به اتهام سو استفاده از وظیفه و اخذ رشوه دستگیر و در نتیجه موجودیت دلایل وشواهد کافی سواستفاده، محاکمه ویا هم از وظایف شان طرد و اخراج گردیده اند که در سطح کشور بی نظیر است.

به همین ترتیب در سال ۱۳۸۵ سه قاضی و یک محرر، در سال ۱۳۸۶ پنج قاضی و سه محرر، در سال ۱۳۸۷ چهل و یک قاضی، در سال ۱۳۸۸ یکصد و چهل و دو قاضی و ۱۶ کارمنداداری

و در شش ماه اول سال ۱۳۸۹ دوصدو چهل ونه قاضی و ۱۲ تن از محررین و کارمندان اداری به اتهام فساد اداری و تخلفات وظیفوی تادیباً مجازات گردیده اند .

دریک میزان کلی در سال ۱۳۸۵ یازده نفر ، در سال ۱۳۸۶ شانزده نفر ، در سال ۱۳۸۷ هفتاد وهفت نفر ، در سال ۱۳۸۸ دوصد و بیست و دو نفر و در ششماه اول سال ۱۳۸۹ دوصد و شصت و یک نفر شامل قضات ، کارمندان اداری و محررین و افراد غیر وابسته به قوه قضائیه که درچهار سال گذشته جمعا (۶۰۹) نفر را احتوا مینمایند به اتهام فساد اداری یا گرفتار ویا تادیباً مجازات گردیده اند که گراف گرفتاری ها درهر سال قوس صعودی را پیموده است.

اما با توجه به اینکه منشاء سوء استفاده تنها در شخصیت ضعیف کارکنان اعم از قضات و منسوبین اداره نهفته نیست بلکه برخی ازاصحاب دعاوی خاصتاً آنهایی که درجرائم قاچاق ، اختلاس ، اختطاف ، سرقتهای مسلحانه با ندیستی و مافیایی دخیل اند و برای رهایی و گریز شان از پنجه قانون به انواع وسایل و ذرایع ممکنه از قبیل پیشکش نمودن رشوه ، تهدید به قتل ، اختطاف ویا وسایل دیگری متوسل میشوند و نیز برخی در مسایل حقوقی به ناحق ادعاهایی را برای غصب دارایی عامه و

اشخاص انفرادی براه انداخته و برای رسیدن به اهداف شان ازهرگونه وسایل استفاده مینمایند ، بناء چنین وضعیت این پدیده شوم رامتعددالاطراف میسازد که درمبارزه به ان به همکاری دوامدارمردم و ادارات مختلف دولتی ضرورت محسوس است . هدف ازتاسیس این اداره ، تشکیل و طرز اجراءات آنرا در فصل دوم مطالعه فرمائید .

ب : تحلیل عوامل بیرونی :

درین بخش میتوان عوامل ذیل را مورد بحث قرار داد:

۱- اجراءات ناسالم ارگانهای کشف و تحقیق :

گرچه این نقیصه اجراءات ناسالم هنوز هم در ارگانهای کشف و تحقیق باقی است ، ولی برای فروکش وکاهش آن از یکطرف درخود ارگانها اصلاحاتی بمیان آمده که وضعیت کشفی و تحقیقی را تاحدی بهتر ساخته است ، واز طرف دیگر ایجاد کمیته تفاهم و هماهنگی ارگانهای عدلی و قضایی که به ابتکار ستره محکمه جلسات آن تحت ریاست قاضی القضاات باشتراک نمایندگان وزارت های داخله،عدلیه ،خارنوالی وامنیت ملی چارسال قبل دایر گردیده وجلسات بعدی آن تحت ریاست محترم بهاء رئیس دیوان جزای عمومی ستره محکمه

ادامه دارد در بهبود وضع کشفی و تحقیقی نیز نقش بسزا داشته است این جلسات که فعلاً نمایندگان اداره حراست قانون اداره امور و مورد عدلی و حقوقی ریاست جمهوری و انجمن و کلاء مدافع نیز بآن پیوسته است حیثیت مجلس مشورتی، و حتی حیثیت مدرسه و کلاس تدریس را بخود گرفته و همواره مسایل بغرنج و پیچیده در آن به بحث گرفته میشود که در تنویر اذهان، قانونیت اجراءات و بهبود حل قضایا در تمام مراحل کشفی، تحقیقی و بررسی قضائی، فوق العاده ممد ثابت میگردد.

ستره محکمه دامنه ایجاد کمیته های تفاهم را به تمام ولایات کشور توسعه داده و جلسات مشابهی باشتراک نمایندگان ارگانهای ذیدخل حاکمیت قانون تحت ریاست روسای محاکم استیناف ولایات مرتباً تدویر یافته است. ستره محکمه به منظور غنای و موثریت هرچه بیشتر جلسات کمیته های هماهنگی در ولایات بدین نظر است تا اعضای کمیته هماهنگی ستره محکمه طور دورانی حد اقل بمراکز زون های هشت گانه سفر نموده، طرز کار و تدویر چنین جلسات را عملاً تعلیم داده و

نقش تفاهمی انرا تقویه نمایند. و نیز زمینه را برای تعمیم تدویر این جلسات در قدم نخست در تمام ولایات کشور و در دراز مدت در تمام ولسوالی ها فراهم سازند.

۲- مداخلات بیرونی:

گرچه مداخلات برخی مقامات و یا عده ای از اشخاص دیگر کماکان ادامه دارد ولی قوه قضائیه روز تا روز مواقف خود را در قبال همچو مداخلات مستحکم تر می سازد ستره محکمه چه در بخش رسیده گی قضایا و چه هم در بخش تقرر و انفکاک، مجازات و مکافات و تصفیه اداره از عناصر نامطلوب به پالیسی خود که جهت ایجاد یک اداره سالم پی ریزی نموده به عزم راسخ ادامه میدهد. قوه قضائیه صرف وقتی به چنین سفارشات واقعی قایل میشود که در آن تحقق عدالت و احقاق حق مضمر و با پالیسی ستره محکمه مطابقت داشته باشد.

فصل دوم

اداره کنترل و مراقبت قضایی

قسمت اول

الف : هدف و پیشینه تاسیس اداره :

ستره محکمه با انفاذ قانون اساسی سال ۱۳۴۳ که من حیث یک رکن دولت عرض اندام نمود ، کوشش زیادی بخرچ داد تا اصلاحات کلی را در ساختار قوه قضائیه وارد آورده و به منظور ایفای درست رسالت قضایی ، منسوبین قضایی و اداری را زیر کنترل و مراقبت قرار دهد و سوء استفاده های وظیفوی منجمله رشوه را مهار سازد. به همین هدف دران زمان اداره ای با تشکیلات نهایت ابتدایی درچوکات ریاست تحریرات و مراقبت ایجاد گشت که وظیفه ان جمع اوری اطلاعات در رابطه به منسوبین قضایی و اداری و همکاری با پولیس درکشف جرایم وظیفوی بود. موازی به ان درچوکات قوه قضائیه اداره دیگری به نام (مدعی العموم قوه قضائیه) ایجاد گردید که بر

مبنای احکام مندرج ماده ۹۹ و فقره سوم ماده ۱۰۷ قانون اساسی سال ۱۳۴۳ و قانون صلاحیت و تشکیلات قضایی آن زمان تحت اثر قاضی القضاات و یا آمرعمومی اداری قوه قضائیه اجرای وظیفه مینمود .

به اساس مواد ۲-۶ مقررات مربوط به وظایف این بخش ، تعقیب و اقامه دعوی جزایی علیه قضات و اعضای محاکم درجرائم ناشی از اجرای وظیفه از صلاحیت های مدعی العموم قوه قضائیه بود که بادر نظر داشت ماده ۹۹ قانون اساسی وقت و مواد ۱۱۴ و ۱۱۵ قانون صلاحیت و تشکیلات قضایی در تعقیب و اقامه دعوی از طرز العمل های موجود در قانون اجراءات جزایی، قانون خاارنوالی و سایر قوانین پیروی مینمود .

قاضی القضاات و یا آمرعمومی اداری قوه قضائیه به اساس حقایق دلایل مدعی العموم قوه قضائیه درخصوص حفظ دوسیه ویا عندالایجاب تعدیل مسئولیت محاکماتی به مسئولیت تادیبی ویا به ارجاع دوسیه به هیئات ثانی، صلاحیت اصدار قرار را داشت . دوسیه های قابل تعقیب به محکمه از جانب مدعی العمومیت به محکمه عالی قضات ارجاع میگردد .

اما بادرک این مسئله که قاضی با سلب انسلاک قضایی و عزل ازوظیفه قضاوت به شخص عادی مبدل میگردد ضرورت

موجودیت اداره مدعی العموم درتشکیل قوه قضائیه منتفی گردیده و این تشکیل به لوی خارنوالی منتقل گشت.

و اما فعالیت اداره کنترل و مراقبت قضایی با همان تشکیل ابتدایی تاسالهای اخیر ادامه یافت و بعد بارکود مواجه گشت .

ستره محکمه ج .ا.ا بعد از اخذ رای از ولسی جرگه از آغاز فعالیت خویش (۱۵ اسد ۱۳۸۵) با توجه به مشکلات متعدد اجتماعی در سه دهه گذشته و ایجاد یک اداره شفاف که بتواند مصدر خدمات بی آلاشانه به مردم گردد و طمع و توقعی از مردم در قبال حل مشکلات حقوقی و قضایی شان نداشته باشد ، درپهلوی اجرای برنامه های تبلیغی که منسوبین قوه قضائیه را به عرضه خدمات متعهدانه و صادقانه قضایی تشویق میکرد ، فعالیت موثر اداره کنترل و مراقبت قضایی را یک امر لازم و ضروری پنداشت و توجه بیشتری به این اداره بخاطر نقش ان درکشف جرایم وظیفوی منسوبین مبذول کرد و از چهار سال بدینطرف تدریجاً بر ساختار تشکیلاتی و صلاحیتهای وظیفوی ان تجدید نظر بعمل آورد که تفصیل آن درعنوان ذیل از نظر میگذرد.

ب : ساختار و توسعه تشکیلاتی :

با توجه به استراتیژی عمومی دولت و اولویت های قوه قضائیه درراستای مبارزه با فساد اداری چهار سال قبل بر تشکیل وصلاحیتهای اداره کنترل و مراقبت پس از رکود ۵ ساله تجدید نظر صورت گرفته و تدریجاً بسط و توسعه داده شد .

در سال ۱۳۸۵ درجنب آمریت عمومی اداری قوه قضائیه ، آمریت مراقبت و کنترل ایجاد و درتشکیل ان آمر ، معاون ، و ده عضو پیش بینی شد که به کار شان عملاً آغاز کردند . این تشکیل در سال ۱۳۸۶ نیز حفظ گردیده و در سال ۱۳۸۷ پس از انفاذ مقرره فعالیت اداره کنترل و مراقبت که اجرای وظایف مهم و جدی به آنها محول گشت تشکیل آن تزئید و بنام ریاست کنترل و مراقبت قضایی مسمی شد. مطابق این تشکیل رئیس کنترل و مراقبت دربست مافوق و معاونین مسلکی و اوپراتیفی ان در بستهاهای فوق رتبه درنظر گرفته شده وبا ده عضو مسلکی و سی عضو اوپراتیفی در بستهاهای اول و چهار زون در بستهاهای رتبه سوم و همینطور با پرسونل کافی خدماتی به فعالیت آغاز کرد .

تشکیل ۱۳۸۷ در سال ۱۳۸۸ نیز مرعی الاجرا گردیده و ریاست کنترل و مراقبت قضایی این توان را دریافته است تا با

تزیید معاون نظامی و شش عضو مسلکی نظامی ساحه فعالیتهايش را از طریق دو زون در مرکز و شش زون در تمامی ولایات افغانستان در محاکم عادی و نظامی دنبال نماید .

تشکیل فعلی ریاست عمومی کنترل و مراقبت با حجم وظایف و توقعاتی که وجود دارد تناسب داشته و ریاست

مذکور توانسته است دستاورد های زیاد وظیفوی رابدست آورد که گزارش آن قبلاً از نظر گذشت . ستره محکمه هرگاه احساس نماید که مبارزه با فساد اداری به ظرفیت و اقدامات بیش از این نیاز دارد روی وسعت ساختار تشکیلاتی این اداره مطالعات مجددی را انجام خواهد داد .

ج : مقررہ فعالیت :

ستره محکمه به منظور قانونمند شدن فعالیت ریاست کنترل و مراقبت قضایی ، مقررہ فعالیت این اداره را متکی به فقرات ۳و۲ ماده ۲۹ قانون تشکیل و صلاحیت محاکم طی مصوبه ۲۲۰ مورخ ۱۳۸۸/۳/۲۱ شورای عالی به تصویب رسانید .

این مقررہ در ۱۴ ماده به منظور تنظیم تشکیل ، وظایف ، صلاحیت ها و طرز فعالیت اداره کنترل و مراقبت قضایی وضع گردیده است . مبتنی به ماده چهارم این مقررہ ، هدف تشکیل اداره کنترل و مراقبت کشف و جمع آوری علل و انگیزه انواع

فساد ، ارائه پیشنهاد راه های جلوگیری از آن ، مبارزه علیه ارتشاء و فساد اداری ، فراهم نمودن اطلاعات دقیق و موثق در خصوص فعالیت های ناسالم در ساحه قوه قضائیه و تقدیم راپور و اخذ هدایت از مقام ستره محکمه میباشد .

اداره کنترل و مراقبت وظایف خویش را بر طبق این مقررہ ، قوانین نافذه و احکام و هدایات مقام ستره محکمه اجرا مینماید . در ماده هفتم مقررہ ، وظایف این اداره چنین تسجیل گردیده است :

۱- فراهم نمودن اطلاعات دقیق و موثق در مورد نحوه کار و فعالیت وظیفوی منسوبین قضایی و اداری قوه قضائیه حسب هدایت رئیس .

۲- مبارزه با ارتشاء ، کارشکنی ، تعلل و تاخیر در اجراءات و انواع مفاسد اداری .

۳- مراقبت و کنترل منسوبین قضایی و اداری قوه قضائیه به منظور جلوگیری از اخذ رشوت و انواع فساد اداری .

۴- سهمگیری در گرفتاری های منسوبین قوه قضائیه در جرایم مشهود وظیفوی به استیذان مقام ستره محکمه مطابق به احکام قانون .

۵- اشتراک مساعی و وظیفوی باریاست تفتیش قضایی
درامور تفتیش و بررسی محاکم استیناف ولایات عندالایجاب
درموارد ذیل :

الف : تفتیش اسناد مالی و اداری محاکم .

ب : نظارت از خریداری های دفاتر مرکزی و محاکم
ولایات.

ج : نظارت از چگونگی مصارف پولی و مالی .

۶- سایر وظایفی که از جانب مقام ستره محکمه به این
اداره سپرده میشود .

برطبق مواد هشتم ، نهم و دهم مقرر ، اداره کنترل و مراقبت
صلاحیت گرفتاری و بازپرس از مظنونین رادر مطابقت به احکام
قوانین نافذه کشور دارا بوده و درمواردیکه منسوبین این اداره به
حیث موظف ضبط قضایی اجرای وظیفه مینمایند به رعایت
احکام قانون اساسی ، قانون اجراء جزایی ، قانون کشف و
تحقیق جرایم و سایر اسناد تقنینی مکلف میباشد . برعلاوه اداره
کنترول و مراقبت حین اجرای وظیفه میتواند از خائنوالی ،
پولیس ، طب عدلی و شعبات کریمالتخنیك استمداد بجوید .
طوریکه درمقرر قید گردیده ، اداره کنترل و مراقبت قضایی
درچوکات ستره محکمه فعالیت نموده و متشکل از رئیس ،

معاونین ، اعضای مسلکی قضایی ، کارمندان اوپراتیفی ،
اداری ، تحنیککی و خدماتی میباشد که اجراءات خویش را به طور
متداوم با ذکر شاخص ها و ارقام به مقام ستره محکمه گزارش
میدهد و تدابیر لازم را غرض جلو گیری از تخلفات و رفع آن
پیشنهاد مینماید.

د : روابط با سایر نهاد های ممد قضایی :

نیل به اهداف اساسی که همانا مبارزه بی امان علیه هر نوع
فساد و جرایم ناشی ازان است ، روابط و هماهنگی با سایر
ارگانهای عدلی و قضایی را ضروری مینماید . ریاست کنترل
و مراقبت قضایی به منظو بدست آوردن موفقیت های مزید
کاری با محاکم استیناف ولایت کابل ، آمریت های وثایق
چهارگانه شهر ، آمریت مخزن کابل از طریق مسئولین مرکز و
باسایر نهاد های قضایی درولایات از طریق امرین زونهای
مربوط روابط حسنه کاری داشته و این فضا درپیشرفت امور
موثریت لازم داشته است.

مثالهای زیادی وجود دارد که نهاد های مختلف قضایی به
شمول محاکم در افشای رشوه دهنده ، رشوه گیرنده و واسطه
انها همکار جدی بوده و درامر افشای جرایم وظیفوی و عاملین
آن به شمول جلابان و کمیشنکاران که در سازماندهی بروز

چنین جرایم سهم داشته اند همکار جدی ریاست کنترل و مراقبت قضایی بوده اند .

بر علاوه براساس هدایت ماده دهم مقرر که به ریاست عمومی کنترل و مراقبت صلاحیت داده شده تاحین اجرای وظیفه ازخارنوالی ، پولیس ، طب عدلی و شعبات کریمناستیگ استمداد بجوید ، روابط کاری خوبی با ارگانهای کشفی مانند ریاست عمومی تحقیقات مبارزه با جرایم جنایی وزارت امور داخله ، ریاست تحقیقات جنایی زونهای شهرکابل ، اداره عالی نظارت براستراتژی فساد اداری ، ریاستهای تفتیش و نظارت لوی خارنوالی و اداره مربوط امنیت ملی ایجاد گردیده است .

درنتیجه تامین روابط نیک کاری و هماهنگی وظیفوی زمینه های خوب تبادل اطلاعات درعرصه های امحای فساد اداری به میان آمده و نتایج آن شامل اقدامات کشفی و دستگیری مسببین قضایای بیشمار است که ازجانب ریاست عمومی کنترل و مراقبت قضایی صورت گرفته و (۶۰۹) تن ازمسوبین قضایی و اداری و اشخاص غیرمنسوب به ارگان قضا که به نحوی درجرایم وظیفوی منسوبین فوق ذیدخل بوده اند به محاکمه کشانیده شده ویا به طرد و انفکاک شان از مسلک قضا تصمیم

اتخاذ و همینطور بر یکعده دیگر ازاین افراد متناسب به خفت جرایم شان مویدات لازم تادیبی اجرا گردیده است .

هـ : برنامه های آینده :

ستره محکمه با توجه به خطری که ازناحیه فساد اداری متوجه سیستم اداره دولت و منجمله قوه قضائیه است ، توجه بیشتری را درزمینه تقویه فعالیت اداره کنترل و مراقبت قضایی قرار ذیل مبذول خواهد کرد:

۱- درنخستین اقدام باارزیابی کلی ازکاروفعالیت اداره کنترل و مراقبت قضایی درختم سالجاری ، ساختار تشکیلاتی آنرا مورد مطالعه قرار داده و با نظر داشت کارآیی و موثریت ، بخشهای مفید حفظ و توسعه یافته ، حذف ویا بدیل بخشهای غیر ضروری پیشنهاد خواهد شد .

۲- کادرهای این ریاست از لحاظ ارتقای سطح دانش و مسلکی بودن یک بار دیگر مورد ارزیابی قرار میگیرد و درنصب و جابجایی آنها مطابق تعهد ، تحصیل و تجارب شان اقدام بعمل میاید .

۳- تجهیز اداره کنترل و مراقبت ازلحاظ تخییکی و اوپراتیفی از وظایف مهم خواهد بود زیرا برمبنای مقرر تصویب شده این اداره صلاحیت گرفتاری و بررسی و تحقیق ازمظنونین را برطبق

احکام قانون دارا میباشد لذا ایجاب مینماید تا امکانات معیاری و استاندارد تخنیکی را به اختیار داشته باشند.

۴- توجه به انتظام بهتر شبکه اوپراتیفی و توسعه آن به سطح کشورتاازین طریق تمامی محاکم مرکز وولایات زیر پوشش قرار گرفته و دستاورد های بیشتری درمبارزه بافساد اداری حاصل گردد .

۵-تهیه و ترتیب ژورنالهای کاری برای شعبات کشفی وترویج آن به کلیه زونها و همینطور اتخاذ تدابیر درجهت تقویت شبکه اوپراتیفی و اعطای مکافات نقدی به کسانیکه اداره رادرامر کشف جرایم کمک مینمایند .

۶-تدویر سیمینار ها بخاطر ارتقای سطح دانش مسلکی به اشتراک منسوبین مرکزی و آمرین زونهای ولایتی اداره کنترل و مراقبت .

۷-تامین هماهنگی بهتر بارگانهای قضایی و نیز ارگانهای عدلی شامل وزارت های عدلیه ، داخله و لوی خارنوالی به منظور رسیدن به اهداف مطلوب وظیفوی .

۸- همچنان درایجاد یک سیستم راپورگیری وراپوردهی منظم به گونه روزانه ، هفته وار ، ماهوار، ربعوار ، ششماهه و سالانه نیز ترتیبات لازم اتخاذ میگردد .

۹- وبالاخره اداره کنترل ومراقبت کار بیشتری رادعرضه ارزیابی علل وانگیره های فساد اداری و جرایم ناشی ازآن چون رشوه ، اختلاس ، سوء استفاده از صلاحیت وظیفوی و تجاوز ازحدود صلاحیت انجام خواهد داد تا ارزیابی این عوامل اداره را درجهت رفع ان کمک هرچه بیشتر نماید .

محل ، امکانات تخنیکی مورد استفاده ، خط السیر حرکت و مسئول عملیاتی (ترتیب و پس از منظوری رئیس کنترل و مراقبت به منصفه اجرا گزارده میشود .

دریک عملیات اوپراتیفی بخاطر گرفتاری مظنون طبق پلان منظور شده عضو مسلکی ریاست کنترل و مراقبت ، اعضای اوپراتیفی ، عضو تخنیکی به منظور تصویربرداری پولهای نشانی شده و نماینده پولیس محل که درتأمین امنیت عملیات همکاری مینمایند سهم دارند و اگر مظنون زن باشد یکتن از زنان منسوب به ریاست کنترل و مراقبت و یا پولیس در عملیات اشتراک مینمایند .

در جریان گرفتاری هرگاه مظنون قاضی باشد کلیه موازین حقوقی، قانونی و مندرجات طرز العمل سلوک قضایی در رابطه باوی مراعات گردیده و در گرفتاری اشخاص عادی نیز احکام قوانین نافذه مد نظر گرفته میشود . منسوبین ریاست عمومی کنترل و مراقبت قضایی مطابق به حکم ماده ۱۱ قانون کشف و تحقیق و ماده سی ام قانون اجراء جزایی به صفت مامور ضبط قضایی مکلف اند محضر گرفتاری را ترتیب نمایند . این محضر شامل معلوماتی چون تاریخ گرفتاری ، وقت دقیق گرفتاری ،

قسمت دوم

فعالیت های کشفی و تحقیقاتی

الف : طرز العمل گرفتاری :

طرز العمل گرفتاری مظنون با توجه به اینکه اکثریت مظنونین منسوبین اداری و یا قضایی قوه قضائیه اند طوری تهیه و تنظیم گردیده که کلیه موازین حقوقی و قانونی را در حصه گرفتاری آنان رعایت مینماید .

اولین اطلاع از منابع اوپراتیفی و یا متضرر نخست به شکل کتبی درآورده شده و بعد به مستند سازی آن اقدام میشود . کثیراً آواز مظنونینی که مطالبه رشوه دارند ثبت و بعد از هدایت مقام عالی ستره محکمه اجراءات بعدی در مورد شان مرعی میگردد .

در مطابقت به طرز العمل گرفتاری ، پلان گرفتاری مظنون حاوی (شهرت شخص مظنون ، نوع جرم ، محل گرفتاری ، تاریخ وساعت اقدام اوپراتیفی ، شهرت پرسونل اشتراک کننده در عملیات اعم از قاضی ، اعضای اوپراتیفی ، نماینده پولیس

محل گرفتاری، حالت گرفتاری، تشریح اسباب و موجب گرفتاری میباشد.

درمراجعه به محضر ترتیب شده این معلومات بدست میاید که دلیل گرفتاری متهم چی بوده، متهم در دفتر دستگیر گردیده یا خارج از آن، در کدام حالت قرار داشته، سکون و یا مقاومت، اسلحه ظاهر یا پنهان با خود داشته یا چطور، چی نوع آثار مادی جرم از نزدش بدست آمده و هم چنان با مطالعه محضر درمورد تلاشی بدنی مظنون نیز معلومات بدست میاید که به مقصد دریافت وسایل و ابزار جرمی صورت گرفته و در کشف حقایق ممد واقع میگردد. تلاشی بدنی زن مظنون مطابق ماده ۳۳ تعدیل قانون اجراءات جزایی توسط پولیس زن صورت میگیرد.

محضر گرفتاری با ارزش ترین سند گرفتاری مظنون است که مبدا و اساس دوسیه مرتبه درمورد وی را تشکیل میدهد به همین اساس به منظور اینکه محضر درست و مطابق وضعیت لحظه گرفتاری ترتیب شده و کلیه اساسات املائی و ادبی و اسباب و موجب گرفتاری در آن درج باشد، محتویات آن به محضر مظنون قرائت میگردد و قناعت وی حاصل میشود هرگاه مظنون قناعت نمینماید میتواند با وارد نمودن تغییرات در متن محضر که بیانگر ماهیت اصلی قضیه باشد به آن قناعت نماید و

الا اگر با وجودیکه متن محضر صادقانه و واقعی باشد ولی وی عمداً از قناعت بدان خودداری نماید دراین صورت هیئت تحقیق محضر دیگری مبنی بر تمرد مظنون ترتیب و آنرا ضم اوراق مینماید.

ب: مراحل کشفی و تحقیقاتی:

کشف جرم همانا آغاز مرحله بررسی یک قضیه جنایی است که طی آن اقدامات عاجل به منظور تثبیت چگونگی وقوع جرم و دریافت و دستگیری مظنون اجرا میگردد. مراحل کشف جرم نظر به ماهیت جرمی به چند بخش تقسیم میگردد:

۱- اقدامات کشفی قبل از وقوع یک عمل جرمی که درین مرحله کشف با توصل به اقدامات اوپراتیفی صورت میگیرد. درهمچو حالات هدف توسط اقدامات اوپراتیفی تحت پوشش قرار گرفته و اطلاعات از منابع مختلف دست داشته چون همکاران، اشخاص اعتمادی، خبررسانان و اشخاصی که به قضیه دلچسپی دارند بدست میاید و مورد ارزیابی قرار داده میشود. هرگاه اطلاع موثق باشد پروسه مستند سازی با استفاده از وسایل تخنیکی عملی میگردد.

۲- اقدامات بعدی مختص به فعالیت هایی میشود که علایم جرم دریافت گردد و دراین مرحله موظفین ریاست کنترل

و مراقبت به مثابه مامور ضبط قضایی بادر نظر داشت احکام قانون اجراءات جزایی و ماده نهم مقرر طرز فعالیت ریاست کنترل و مراقبت، کشف جرم را آغاز نموده و اقداماتی از قبیل گرفتاری مظنون و تلاشی بدنی سایر محلاتی که در کشف جرم ممد واقع شود، ضبط اشیای مرتبط به جرم و عکس برداری از آن، تقاضای مساعدت از اهل خبره در خصوص مهارت های مسلکی، استجواب مظنون، متضرر، شهود و تدابیر در جهت دریافت سایر آثار جرمی را انجام میدهد.

مطابق ماده ۱۳۴ قانون اساسی تحقیق جرم وظیفه خارنوال است ولی موظفین ریاست کنترل و مراقبت قضایی در اجراءات کشفی خویش به مثابه مامورین ضبط قضایی عمل نموده و مطابق حکم ماده نهم مقرر فعالیت اجراءات کشفی را سازماندهی مینمایند. مطابق ماده ۳۱ قانون اجراءات جزایی موقت ارگان کشف مکلفیت دارد متکی به حکم فقره ۷ ماده ۵ قانون اجراءات جزایی موقت دلایل گرفتاری را به مظنون ابلاغ و ویرا از حقوق قانونی اش مانند داشتن حق سکوت، حق گرفتن وکیل مدافع، حق حضور در هنگام تفتیش، شناسایی مجرمین و معاینات اهل خبره با خبر سازد و مرتبط به همان جرم از وی

استنتاج بعمل آورد که اجراءات ریاست کنترل و مراقبت به همین منوال استوار است.

بعد از انجام پروسه استنتاج و باز جویی در مورد تعیین سرنوشت مظنون تصمیم اتخاذ میگردد، هرگاه در خصوص وی اقدامات احتیاطی لازم باشد، آزادی مظنون سلب و توقیفی وی به مقام ستره محکمه پیشنهاد میگردد. هرگاه مظنون قاضی باشد، بعد از اكمال پروسه کشفی الی وصول فرمان عزل وی از مقام ریاست جمهوری، از نزدش تحقیق بعمل نمی آید البته بعد از طی مراتب قانونی اوراق جمعبندی و قرار احاله به خارنوالی ترتیب میگردد که این قرار حاوی مطالب ذیل است:

- تاریخ و محل صدور قرار.
 - توضیح و تشریح چگونگی رویداد قضیه.
 - دلایل الزام علیه مظنون.
 - تذکر از اسناد و آثار مادی بدست آمده.
 - تذکر از شرکای جرمی و توضیح نقش هرواحد آن.
 - حکم ماده قانون جزا که جرم مظنون را پیش بینی نموده و حدود جزای انرا معین مینماید.
 - ذکر ماده قانون که حکم به احاله اوراق میکند.
- دراخیر این قرار که توسط موظف کشف جرم تهیه میشود، تایید ریاست کنترل و مراقبت قضایی اخذ و اگر مظنون قاضی

باشد دوسیه محول خارنوالی قضات و تنازع صلاحیت لوی خارنوالی و اگر کارمند اداری محاکم و یا سایر مراجع باشد ، اوراق محول ریاست تحقیق لوی خارنوالی میگردد .

ج : مراحل محاکماتی :

مراحل محاکماتی شامل پروسه رسید ه گی قضایی قضایا است که قانوناً درسه مرحله ابتدائی ، استیناف و تمیز صورت میگیرد اما رسید ه گی قضایی به جرایم قضات یک مرحله ای بوده درحالیکه رسیده گی به جرایم جنایی منسوبین اداری و اشخاص غیر منسوب به قضا تابع دوران قانونی در سه مرحله است . تفصیل را در تشریح ذیل مطالعه فرمایند .

۱- مراحل محاکماتی قضات :

هرگاه قاضی به ارتکاب جرم خیانت متهم گردد ، ستره محکمه مطابق حکم ماده ۱۳۳ قانون اساسی به حالت قاضی رسید ه گی مینماید .

در صورتیکه شورای عالی ستره محکمه اتهام وارده بر قاضی را وارد بدانند و یا اینکه قاضی بالفعل حین اخذ رشوه از جانب ریاست کنترل و مراقبت قضایی دستگیر گردد، عزل وی توسط شورای عالی ستره محکمه تصویب و پیشنهاد آن به ریاست جمهوری تقدیم و پس از منظوری اوراق نسبتی وی بعد از طی پروسه کشفیاتی حسب حکم ماده ۱۳۴ قانون اساسی غرض

اکمال تحقیق به ریاست [خارنوالی قضات و تنازع صلاحیت لوی خارنوالی محول میگردد .

خارنوالی قضات و تنازع صلاحیت بعد از اکمال تحقیقات همه جانبه اتهامنامه و صورت دعوی رادر رابطه به قضیه نسبتی وی ترتیب و غرض اتخاذ تصمیم و صدور فیصله به محکمه عالی قضات (شورای عالی ستره محکمه) به ریاست قاضی القضاات و رئیس ستره محکمه تشکیل میگردد ارجاع مینماید حکم محکمه عالی قضات درمورد متهم که درمطابقت به قوانین نافذ کشور و رعایت مقرر طرز سلوک قضایی و مقرر تادیب قضات صورت میگیرد یک مرحله ای و قطعی بوده و بالای محکوم تطبیق میگردد .

درحالت دیگر هرگاه تخلف قاضی در نتیجه بررسی ریاست های تفتیش قضایی و کنترل و مراقبت قضایی بر ملا گردد، تخلف بعد از درج در فورم خاص به شورای عالی قضا تقدیم و تخلف از جانب شورای عالی مطابق مقرر طرز تادیب قضات بررسی و برمتخلف مویدات تادیبی مطابق ماده ۱۴ مقرر تادیب قضات از طریق ریاست ذاتیه مورد تطبیق قرار میگیرد .

۲- مراحل محاکماتی منسوبین اداری قوه قضائیه و سایر

اشخاص :

مراحل محاکماتی منسوبین اداری قوه قضائیه و سایر اشخاصی که به قضا منسوب نیستند در صورتیکه مرتکب جرایم جنحه و یا جنایت گردند مطابق احکام قانون پس از تکمیل تحقیق ابتدایا از جانب ریاست تحقیق لوی خاارنوالی صورت میگیرد و دوسیه نسبتی آنان پس از ترتیب صورت دعوی به محاکم عادی غرض رسیده گی قضایی محول میگردد که چنین قضایا مراحل ابتدائیه ، استیناف و تمیز را مطابق احکام قانون طی مینمایند .

د : انواع جزاهای محکومیت :

انواع و حدود جزا های جنایی بادر نظر داشت نوع جرم و حالات شدت و خفت آن در احکام قانون جزا و سایر قوانین جزایی پیش بینی گردیده است . طوریکه همه میدانیم ستره محکمه در راستای مبارزه با فساد اداری که عمده تاً با دستگیری رشوه گیرنده گان همراه بوده است دستاورد های زیادی دارد بناء لازم است تا کمی بر جزا های مندرج قانون در قبال این جرم مکث نماییم .

قانون جزا در فصل سوم خویش طی مواد ۲۵۴ الی ۲۶۷ به تعریف ، توضیح حالات و جزا های معینه در قبال رشوه پرداخته است .

بر اساس ماده ۲۵۴ هر موظف خدمات عامه که به مقصد اجرا یا امتناع و یا اخلال وظیفه ایکه به آن مکلف میباشد به اسم خود یا شخص دیگری پول نقد، مال یا منفعتی را طلب نماید و یا از شخص وعده آنرا بگیرد و یا بخششی را قبول نماید ، رشوه گیرنده شمرده میشود .

طبق ماده ۲۵۵ رشوه گیرنده به حبسیکه از دو سال کمتر و از ده سال بیشتر نباشد ، به جزای نقدی معادل رشوه محکوم میگردد . هرگاه غرض از اخذ رشوه ارتکاب فعل جرمی باشد که جزای آن در قانون نسبت به جزای معینه رشوه بیشتر باشد طبق ماده ۲۵۶ رشوه گیرنده ، رشوه دهنده و واسطه رشوه به جزای معینه همان جرم نیز محکوم میگردد. مطابق ماده ۲۶۳ هرگاه رشوه منجر به اتلاف دارایی عامه و یا مفضی به ابطال یا کتمان حق یا احقاق باطل شده باشد مرتکب به حد اکثر جزای پیش بینی شده ماده ۲۵۵ قانون جزا محکوم میگردد.

بر اساس ماده ۲۶۶ قانون جزا شروع به جرم رشوت در حکم ارتکاب ان است . حکم قطعی محکمه مبنی بر محکومیت شخص به جزای رشوه متکی به ماده ۲۶۷ این قانون قابل نشر میباشد .

برطبق توضیح فوق محکمه عالی قضات درخصوص رسیدگی به جرایم قضات و سایر محاکم حین رسیدگی قضایای مربوط به منسوبین اداری و اشخاص خارج ارگان هدايات مواد مندرج فصل رشوه قانون جزا رادر نظر گرفته ومبتنی به آن بادر نظر داشت حالات قضیه به اصدار حکم پرداخته اند . قضاتیکه به جرم رشوه ازجانب محکمه عالی قضات محاکمه گردیده اند بر علاوه مدت حبس لازم به جریمه معادل اخذ رشوه و طرد ازمسلک قضا نیز محکوم شده اند .

شورای عالی ستره محکمه در صورتیکه اتهام وارده بر قاضی و منسوب اداری را در حد تخلف قضایی و اداری تشخیص دهد در مورد بادر نظر داشت مقرر تادیب قضات و قانون کارکنان خدمات ملکی ، مویدات تادیبی را چون توصیه ، اخطار ، کسر معاش ، تبدیلی جزایی و التوای ترفیع الی یکسال بالای آنان تطبیق مینماید. همچنان هرگاه قاضی بیشتر ازدوبار مرتکب تخلف قضایی گردد با حفظ انسلاک به وظایف اداری گماشته میشود .

هـ : تاثیر فرامین عفو در خفت مجازات :

بانظر داشت تاثیرات منفی و مخرب جرایم مربوط به فساد اداری در ساختار نظام دولتی ، فرامین عفو عمومی مقام ریاست

جمهوری که به مناسبت های مختلف ملی و مذهبی اصدار میابد، استفاده مرتکبین جرایم فساد اداری را از مزایای ان مستثنی قرار داده است .

اینک به منظور آگاهی بیشتر ماده سوم قانون نظارت بر تطبیق ستراتیژی مبارزه علیه فساد اداری که طی ان جرایم مربوط به فساد اداری مشخص گردیده ذیلاً از نظر میگذرد :

ماده سوم : ارتکاب اعمال ذیل توسط موظفین ادارات دولتی یا منسوبین سایر مراجع مندرج ماده هفتم این قانون فساد اداری شمرده میشود :

۱- رشوت .

۲- اختلاس .

۳- سرقت اسناد.

۴- اتلاف غیر مجاز اوراق و اسناد رسمی.

۵- تجاوز از حدود صلاحیت قانونی.

۶- سوء استفاده از موقف وظیفوی .

۷- ممانعت در تطبیق عدالت .

۸- استفاده از امکانات دولتی و اوقات رسمی در امور

شخصی.

۹- امتناع و استنکاف از وظیفه بدون عذر قانونی.

۱۰- کتمان حقیقت.

۱۱- افزایش غیر قانونی دارایی .

۱۲- تزویر اسناد .

۱۳- انتحال وظیفه (وانمود ساختن صلاحیت اجرا یا امتناع اموری که شخص به آن موظف نباشد).

۱۴- اخذ هرنوع تحفه به منظور اجرا یا امتناع از کار در امور مربوط.

۱۵- تعلل در اجرای وظیفه محوله .

۱۶- عدم رعایت قواعد سلوکی اداره مربوط.

۱۷- دخیل ساختن ملاحظات قومی ، منطقوی ، مذهبی ، حزبی ، و شخصی در اجرای امور محوله .

۱۸- اجرا و یا امتناع سایر اعمال مندرج ستراتیژی مبارزه علیه فساد اداری.

به همین ترتیب فرامین عفو و تخفیف مجازات مقام ریاست جمهوری در عفو و تخفیف مجازات محکومین جرایم فساد اداری که انواع ان ذکر گردید هیچگونه تاثیری ندارد .

و : تدابیر احتیاطی بعد از محکومیت :

درمورد قضاتی که به جرایم فساد اداری منجمله رشوه دستگیر و محاکمه میگردند تدابیر احتیاطی در نظر گرفته شده و آنان

بر علاوه محکومیت به حبس و طرد از مسلک قضا نیز محکوم میگردند که این خود زمینه جذب مجدد آنان را به سلک قضا منتفی مینماید . منسوبین اداری نیز که به جرایم مشابه مورد تعقیب و محاکمه قرار میگیرند در صورتیکه به محکومیت شان اصدار حکم شود از وظیفه دولتی منفک میگردند و بدینوسیله هرگونه خطرات ناشی از ارتکاب تخلفات بعدی وظیفوی توسط آنان از میان میرود .

اما در تخلفات قضایی و اداری که قابلیت تعقیب و محاکمه را ندارند اداره از مویدات لازم تادیبی کار گرفته و بعد از اجرای دقیق بعدی وظایف و انجام ارزیابی لازم از کارکرد های متخلف میتواند ازوی که اکنون به مسیر درستی رهنمایی گردیده استفاده لازم کاری بعمل آورد .

قسمت سوم

نیازمندیهای مبرم این اداره

ریاست کنترل و مراقبت قضایی بادر نظر داشت رسالت خطیری که در مبارزه با فساد اداری به عهده دارد ، نیازمند مواظبت کادری ، تخنیکی ، لوژستیکی ، تعمیراتی و مالی میباشد که باید در زمینه تدابیر لازم اتخاذ و اجرا گردد برسبیل مثال:

۱- همین اکنون ریاست کنترل و مراقبت فاقد جای و تعمیر مناسب کاری در مرکز و ولایات است. تعمیر کنونی اداره یک تعمیر کرایبی بوده که ظرفیت و گنجایش پرسونل شامل تشکیل و اجرای وظایف بهتر را ندارد زیرا یک اداره کشفی اصولاً به دفاتر کافی نیاز دارد تا بتواند تجهیزات لازم تخنیکی و پروژه های اوپراتیفی و کشفی اش را دقیقانه انتظام بخشد. وضعیت نماینده گی های آن در ولایات نیز به همین منوال است ایجاب مینماید تا با جلب مساعدت کشورهای کمک کننده وجوه کافی برای اعمار یک ساختمان مرکزی برای ریاست کنترل و مراقبت قضایی در مرکز و نماینده گی های ولایتی این اداره بدست آید تا این نیازمندی به صورت جدی تامین گردد.

۲- کمبود وسایط ترانسپورتی نیز از ضرورت های عاجل است زیرا انجام وظایف اوپراتیفی، کشفی و تعقیبی نیاز به سرعت عمل دارد که اجرای آن بدون وسایط فعال و کافی مشکل به نظر میرسد. لذا ایجاب مینماید که در بخش مرکزی متناسب به حجم وظایف و در نماینده گی های ولایتی حد اقل یکعمراده واسطه نقلیه تیز رفتار تهیه و فراهم گردد.

۳- تامین معاش مناسب و امتیازات لازم برای منسوبین ریاست کنترل و مراقبت که موجبات آرامش روحی و علاقمندی

هرچی بیشتر کارمندان را فراهم نموده و آنان را در اجرای بلاانحراف وظایف شان تشویق و ترغیب مینماید.

۴- فراهم آوری بودجه کافی اوپراتیفی برای پیشبرد امور اوپراتیفی زیرانجام وظایف اوپراتیفی و کشفی ایجاب ایجاد پروژه های خاص را مینماید که ضرورت به پول دارند که توام با سایر اقدامات کشفی میتواند به نتیجه مطلوب منتج گردیده و اداره را در کشف عاملین اساسی فساد اداری کمک نماید.

۵- تامین اداره کنترل و مراقبت قضایی از لحاظ کادر مسلکی و متخصص نیز از جمله ضرورت ها و اولویت های اساسی میباشد زیرا اداره کنترل و مراقبت مطابق به مقرره فعالیت خویش منحیث یک اداره کشفی نیاز به کارمندان مسلکی و متخصص دارد تا با آگاهی لازم از قانون و فهم لازم حقوقی اداره را در پیشرفت کار و حصول دستاورد های بزرگ کاری همکاری و مدد نمایند. در این راستا ایجاب مینماید تا هماهنگی لازم با دیپارتمنت جنایی اکادیمی پولیس و شعبات مسلکی وزارت امور داخله که با وسایل تخنیکی جنایی مدرن سر و کار دارند برقرار گردد و زمینه آن مساعد شود تا یکعهده از افراد مسلکی ریاست دانش تخصصی را در جهت فراگیری شیوه های کشف فساد اداری بیاموزند و در اجراءات مربوط از اندوخته های شان استفاده نمایند.

۶- همینطور در زمینه تهیه آلات تخنیکي که در کشف جرم و حفظ آثار جرمي کمک نماید مانند داشتن پودر مخصوص اميخته با شعاع ماوراء بنفش در جرایم ارتشا که آثار تماس رشوت گیرنده را درنوت های نشانی شده حفظ میکند و سایر وسایل تخنیکي تثبیت نشان انگشت و غیره باید برنامه های جدی رویدست گرفته شود .

فصل سوم

بررسی تخلفات قضایی و تادیب قضات

الف : فعالیتهای ریاست تفتیش قضایی در بررسی تخلفات قضات:

ریاست تفتیش قضایی ستره محکمه ضمن انجام تفتیش و بررسی های عادی و یاهم بر مبنای هدایت مقام ستره محکمه در نتیجه انجام تفتیش ها و بررسی های اقتضایی تخلفات قضات را نیز در امور قضایی مورد بررسی قرار داده اند . بررسی ها در مورد تخلفات قضایی عمده تا در موارد ذیل متمرکز بوده اند :

۱- اجراءات خلاف قانون و ناسالم .

۲- تخلفات در اصدار فیصله های قضایی .

۳- بررسی ادعا ها مبنی بر اخذ ویا مطالبه رشوه .

۴- تخطی در تطبیق فرامین عفو مقام ریاست جمهوری .
۵- سوء استفاده از صلاحیت وظیفوی .

طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۶ - ۱۳۷۷-۱۳۸۸ و ششماه اول سال ۱۳۸۹ تخلف وظیفوی (۷۰) نفر از قضات و منسویین اداری توسط ریاست تفتیش قضایی بررسی گردیده و نتایج آن به شورا یعالی ستره محکمه تقدیم گردیده است . طوریکه در گزارش ریاست تفتیش اضافه گردیده (۲۰) تن از قضات در نتیجه تصمیم شورای عالی به پنج الی سی روز کسر معاش و ۹ تن به جزای اخطار مواجه گردیده ، ۱۸ تن مورد توصیه قرار گرفته سه تن از وظایف شان منفک و یکنفر عزل موقت گردیده است .

تخلف متباقی مورد تعقیب عدلی قرار گرفته و برخی از آنها به اساس فیصله محکمه عالی قضات به مجازات محکوم گردیده و دوسیه های یکعده تحت دوران قرار دارند .

ب : تصا ویب شورای عالی در اعمال جزا و مویدات تادیبی بر متخلفین :

با توجه به احکام قانون تشکیل و صلاحیت محاکم و مقرر طرز رسید ه گی به تخلفات قضایی ، شورای عالی ستره محکمه یگانه مرجع ذیصلاح رسید ه گی قضایی بردوسیه های قضات

و همچنان بررسی و اعمال مویدات تادیبی درمقابل تخلفات قضایی است .

محکمه عالی قضات (شورای عالی ستره محکمه) دوسیه های مربوط به اتهام قضات را که قبلاً از طریق ریاست کنترل و مراقبت قضایی دستگیر گردیده و توسط خارنوالی قضات لوی خارنوالی به محکمه عالی قضات احاله می گردد مورد رسید ه گی قرار می دهد . تاجایی که گزارش ریاست دارالانشای شورای عالی می رسد ، در سال ۱۳۸۷ هشت فیصله درمورد نه تن از قضات به اتهام رشوه از جانب محکمه عالی قضات صادر گردیده که متهمین به عرصه های مختلف حبس ، مجازات نقدی و طرد از مسلک قضا محکوم گردیده اند و نیز شورای عالی ستره محکمه پس از بررسی سایر تخلفات قضایی پانزده تصویب مبنی بر اعمال مویدات تادیبی بر قضات متخلف را صادر کرده است .

به همین ترتیب در سال ۱۳۸۸ (۱۵) فیصله علیه (۱۹) نفر قاضی که به حبس ، جریمه نقدی و طرد آنها از مسلک قضا منجر گردیده از جانب محکمه عالی قضات صدور یافته و بر علاوه با بررسی و ارزیابی گزارشهای تفتیشی ، تدقیقی و کنترولی (۳۳) تصویب شورای عالی بخاطر تطبیق مویدات تادیبی علیه

۶۱ تن از قضات متخلف صادر گردیده است . همینطور در ششماه اول سال ۱۳۸۹ چهار فیصله علیه پنج تن از قضات که به جرایمی چون اخذ رشوه ، سوء استفاده از صلاحیت وظیفوی ولت و کوبی متهم بودند صادر گردیده و نیز هفت تصویب بر علیه ده تن از قضات مبنی بر تادیب آنها اصدار یافته است .

ج : تصویب مقرر رسیده گی به تخلفات قضات :

شورای عالی ستره محکمه در جلسه تاریخی ۲۱/۳/۱۳۸۷ به تاسی از حکم ماده ۶۸ قانون تشکیل و صلاحیت محاکم قوه قضائیه و بارعایت احکام مقرر سلوک قضایی مقرر رسیده گی به تخلفات قضات را که طرز تادیب قضات ناشی از تخلفات قضایی را تنظیم مینماید در پنج فصل و ۱۶ ماده به تصویب رسانید .

بر مبنای ماده دوم مقرر اهداف مویدات تادیبی عبارتند از:

۱- تامین نظم و انضباط به منظور قضاوت سالم .

۲- جلب دقت قاضی به جوانب دقیق وظیفه .

۳- جلوگیری از تخلفات وظیفوی .

همچنان در ماده سوم مقرر اصطلاحات آتی به مفاهیم ذیل

افاده گردیده است :

- تادیب : عبارت است از تطبیق یکی از موارد مندرج ماده هشتم این مقررہ .

- تخلف وظیفوی : عبارت است از عدم توجه و سهل انگاری در رعایت احکام قانون و مقررات و عدم تطبیق لوایح ، طرز العمل ها و اوامر قانونی مقامات و امرین مافوق.

- تعلل : عبارت است از بهانه جویی به مقصد گریز از اجرای وظیفه .

- دلایل کافی : عبارت است از موجودیت مدارک اثباتیه کافی و مقنع مبنی بر تخلف وظیفوی .

- مویدات تادیبی : عبارت اند از جزاهای تادیبی مندرج این مقررہ .

بر اساس ماده چهارم مقررہ تخلفاتی که ناشی از اجرای وظیفه بوده و یا به علت اجرای آن بعمل آمده باشد ، وظیفوی پنداشته میشود .

همینطور در ماده پنجم تخلفات وظیفوی که قاضی در مبادرت به آن قابل تادیب شناخته میشود چنین تذکار یافته است :

۱- برخورد نامناسب با مراجعین .

۲- تعلل ، تاخیر و عدم دقت در اجرای اوامر قانونی و وظایف محوله .

۳- تخطی از احکام مقررات و لوایح داخلی در امور قضایی واداری.

۴- تخطی از معیارهای اخلاقی پیش بینی شده در مقررہ طرز سلوک قضات .

۵- عدم دقت در نگهداشت و نظارت دفتر و لوازم کار .

۶- عدم رعایت دسپلین کار .

۷- عدم توجه به نظافت شخصی و محل کار .

در صورتیکه تخلفات وظیفوی مندرج فوق مطابق به احکام قانون جرم تشخیص گردد ، متخلف طبق ماده ششم مقررہ بعد از طی مرا حل قانونی مندرج در ماده ۱۳۳ قانون اساسی مورد تعقیب عدلی قرار میگیرد .

ماده هفتم مقررہ، مویدات تادیبی قابل تطبیق بر قاضی را چنین معین نموده است :

۱- توصیه .

۲- اخطار.

۳- کسر معاش مطابق به احکام قانون .

۴- تبدیلی .

۵- التوای ترفیع برای یکسال.

هنگام بررسی تخلفات تادیبی شرایط تخلف، احوال قاضی، سابقه کار و سلوک او در نظر گرفته شده و در صورتیکه قاضی بیشتر از دو بار مرتکب تخلف گردد، با حفظ انسلاک قضایی به وظایف اداری گماشته میشود که این مسایل در مواد هشتم و نهم مقرر صراحت دارند.

مواد دهم الی سیزدهم در رابطه به رسیدگی به تخلفات قضات چنین مشعر است:

- رسیدهگی به تخلفات وظيفوی قضات توسط شورای عالی ستره محکمه میگیرد.

- اصدار امر بررسی تخلفات وظيفوی منسوب به قضات از صلاحیت رئیس ستره محکمه میباشد.

- مرجع ذیصلاح تفتیش قضایی نوع تخلف منسوبه و درجه انرا در نتیجه یک بررسی سری در فورمه راپوردهی منضمه این مقرر تعیین میکند. (توضیحات مندرج در این فورمه سری بوده و به هیچصورت برای عامه مردم افشا نمیشود.)

- فورمه راپوردهی به رئیس ستره محکمه تقدیم میگردد.

(توضیحات مندرج درین فورمه سری بوده و به هیچ صورت برای عامه مردم افشا نمیگردد.)

- هرگاه دلایل الزام از طرف رئیس ستره محکمه کافی دانسته شود، موضوع غرض اتخاذ تصمیم به شورای عالی ستره محکمه احاله میگردد، در غیر آن به حفظ اوراق هدایت صادر میگردد.

متکی به ماده چهاردهم، مویدات تادیبی که بر طبق احکام این مقرر صادر میگردد از طریق ریاست ذاتیه ستره محکمه مورد تطبیق قرار گرفته و همچنان مطابق ماده ۱۶ مویدات تادیبی مندرج مقرر در دوسیه استخدای متخلف نگهداری میشود.

ماده شانزدهم، مقرر را از تاریخ تصویب نافذ دانسته و بانفاذ ان اسناد ذیل را ملغی شمرده است:

۱- مقرر طرز العمل تادیب و بررسی قضایای تادیبی قضات مصوبه ۱۳۶۲ منتشره شماره ۵۴۳-۱۵ عقرب سال ۱۳۶۲ جریده رسمی.

۲- مقرر بررسی قضایای تادیبی قضات مصوب سال ۱۳۶۸ شورای عالی ستره محکمه منتشره شماره دهم سال ۱۳۶۸ مجله قضا.

ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان طوریکه دراین رساله گذشت متناسب به امکانات موجوده اقداماتی را در راستای اصلاح اداری و مبارزه بافساد اداری انجام داده است . اما این اقدامات با وجودیکه مثبت ارزیابی میگردد ، با توجه به نیازمندیهای عینی جامعه کافی نیست زیرا هم چنانیکه تذکر رفت تحقق مندرجات ستراتیژی قوه قضائیه در راستای اصلاح اداره و مبارزه با فساد اداری بیشتر بر کمک های منابع و دونه ها استوار بود که متأسفانه کمتر حمایت مادی ازین پروسه صورت گرفت و ستره محکمه ناگزیر شد تا ازامکانات محدود خویش استفاده نموده و برنامه های ستراتیژی را به گونه تدریجی تطبیق نماید .

اما فراتر ازامکانات دست داشته که در جریان اصلاحات اداری و مبارزه با فساد اداری بکار گرفته شده ، همکاری قضات و منسوبین متعهد و صادق قوه قضائیه نیز شایان ذکر است که آنان در تطبیق ستراتیژی قوه قضائیه سهم شایسته شانرا ایفا نموده اند و نقش انها در ارتقای کمی و کیفی فعالیت و

اجراات قضایی و تسریع امور مربوط به رسیده گی قضایا و همچنان مبارزه جدی با انواع فساد اداری قابل تمجید است .

ستره محکمه همچنان مصمم است تا برنامه های اصلاحی و مبارزه بافساداداری را باصرف امکانات و توان بیشتر پیگیری نموده و یک نظام قضایی هرچی با ثبات تری را که بتواند خدمات بهتر قضایی را باشفافیت تمام عرضه نموده و درراه تامین بهتر عدالت و تطبیق یکسان قوانین درجهت احقاق حقوق هموطنان پیشقدم و پیشگام باشد ، به میان آورد .

